

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Azərbaycanda
mədəkiçiltmə
əməliyyatı ilə
bağlı şok
faktlar
yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 31 yanvar 2024-cü il Çərşənbə № 18 (8391) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Xankəndinə qayıtmaq üçün petisiyaya başladılar

Başı əzilmiş xunta rejiminin dirçəldilməsi üçün İrəvanda təhlükəli proseslər başladı

yazısı səh.9-da

Bakıya qarşı daha bir sanksiya çağırışı

yazısı səh.4-də

İrəvan "Putin NATO"su ilə bağlı qərar verə bilmir

yazısı səh.5-də

Paşinyan indi də Ribbentrop rolunda

yazısı səh.6-da

GUAM-dakı üç ölkənin "arxadan zərbəsi"

yazısı səh.8-də

Qərb Armen Qriqoryanı hakimiyyətə hazırlayır

yazısı səh.6-da

DSK-lara xəbərdarlıq: "Növbəti aylarda yenə seçkilər olacaq..."

yazısı səh.10-da

Köhnə maşınları pulsuz "əridəcəklər"

yazısı səh.13-də

Bülletendə adı birinci, pul xərclərində sonuncudur

yazısı səh.10-da

Qızılçaya yoluxmuş şəxslə təmasda olanlar nəzarətə alınır

yazısı səh.13-də

Oğrular evi bu üsulla yarıır - kibrit çöpü, işıqpulu qəbz...

yazısı səh.14-də

ABŞ-IN YENİ STRATEGİYASI - AZƏRBAYCANLA BAĞLI PLAN NƏ?

Vaşinqton şərtini gizlətmir: ya ABŞ-ı, ya Rusiyanı seçmək lazımdır, Bakı strateji dilemma qarşısında qala bilərmi? Cənubi Qafqazda yeni münaqişə ocaqları yarana bilər

yazısı səh.5-də

Valeh Ələsgərov vəzifədən gedir

77 yaşlı sabiq vitse-spikeri Ələt iqtisadi zonasının idarə Heyətinin sədrliyində kim əvəzləyəcək?

yazısı səh.11-də

Tahir Rzayev

Deputatdan ilginç çağırış: "Mercedes" və "BMW"ləri...

yazısı səh.3-də

Qaribəşvili istefasından əvvəl əleyhimizə sənəd imzaladı - müəmma

yazısı səh.4-də

Mehmed Emin Resulzadə

İstiqlalımızın Siyavuşu - Qulu Məhərrəminin yazısı

yazısı səh.7-də

Tofiq Həsənov

Həbsdə olan generalın məhkəməsində şahidlər dindirildi

Naxçıvan Penitensiar Xidmətinin sabiq rəisi, ədliyyə general-mayoru Tofiq Həsənovun cinayət işi üzrə növbəti məhkəmə prosesi keçirilib. Naxçıvan Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Hüseyn Məmmədovun sədrliyi ilə keçirilən prosesə təqsirləndirilən Tofiq Həsənov onlayn qaydada qatılıb.

Məhkəmədə şahidlərin ifadələri dinlənilib. Onlar ifadələrində Penitensiar Xidmətdə kiçik rəis və zabıt vəzifələrinə düzəlmək üçün Penitensiar Xidmətin Katiblik şöbəsinin rəisi Qoşqar Əliyevə pul verdiklərini bildiriblər. Qoşqar Əliyev öz növbəsində pulları vətəndaşlardan aldığını və bunu Tofiq Həsənova verdiyini deyib.

Növbəti məhkəmə prosesi fevralın 15-nə təyin edilib.

Qeyd edək ki, Tofiq Həsənov ötən ilin yanvarında Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin İstintaq Baş İdarəsində davam edən cinayət işi üzrə həbs edilib. Eks xidmət rəisi külli miqdarda rüşvət almaqda ittiham edilir.

Ötən il Azərbaycanda 50 mindən çox şəxs əlillik təyin olunub

Ötən il Azərbaycanda 50,7 min şəxs əlillik təyin olunub. Bu barədə Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Anar Bayramov ötən ilin yekunları barədə danışıq zamanı deyib. O qeyd edib ki, əlilliyin qiymətləndirilməsi 2022-ci il iyulun 1-dən tətbiq olunan yeni meyarların sayı ötən il daha da artırılaraq 617-yə çatdırılıb: "Həmçinin bir sıra meyarlar üzrə orqanizmin funksiyalarının pozulması faizləri və əlillik müddətləri artırılıb".

A.Bayramov bildirib ki, keçən il agentliyin reabilitasiya mərkəzləri əvvəlki ilə nisbətən 74 faiz çox olmaqla 87,7 min nəfər əlilliyi olan şəxsə reabilitasiya xidməti göstərilib: "Hesabat dövründə əvvəlki ilə nisbətən 6 dəfə çox olmaqla, 1 437 şəxs səyar formada olmaqla evlərində reabilitasiya xidməti göstərilib. Ötən il 10,5 min nəfər əlilliyi olan şəxs 91,4 min reabilitasiya vasitəsilə təmin edilib. Bundan başqa, Vətən müharibəsindən sonra şəhid ailələri üzvləri və müharibə iştirakçıları olan 11 min nəfərə 56,3 min reabilitasiya xidməti göstərilib, həmçinin 460 şəxs 481 ədəd yüksək texnologiyalı müasir protezlə təmin olunub".

Seçki bülletenlərinin paylanmasına başlanıldı

2024-cü il fevralın 7-də keçiriləcək növbədənəkar Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkisi ilə əlaqədar Mərkəzi Seçki Komissiyasının üzvləri, Katibliyin əməkdaşları, eləcə də müvafiq dairə seçki komissiyalarının sədrləri və katiblərinin də iştirakı ilə Milli Məclisin Mətbəəsində seçki bülletenlərinin dairə seçki komissiyalarına paylanmasına başlanılıb.

Bu barədə Mərkəzi Seçki Komissiyasından məlumat verilib.

Bildirilib ki, proses açıq və şəffaf şəkildə gerçəkləşdirilib, beynəlxalq təşkilatlar, seçki müşahidə missiyaları, media nümayəndələri və maraqlı seçki subyektlərinin prosesi yaxından izləyə bilmələri üçün hər cür şərait yaradılıb. Seçki Məcəlləsi ilə müəyyənləşdirilmiş qaydada seçki bülletenləri dairə seçki komissiyalarına paylandıqdan sonra, səsvermə gününə azı 3 gün qalmışadək dairə seçki komissiyalarından mənəqə seçki komissiyalarına veriləcək.

Əmək kitabçaları ləğv olunur?

"Əmək kitabçaları dövrüyyədən çıxarılmalıdır. İndi bütün əsas təyinatlar - pensiya, müavinətlər və s. sığorta stajı ilə həyata keçirilir. Bu səbəbdən də əmək kitabçaları bütün funksiyalarını itirib". Bunu Bakupost.az-a açıqlamasında Vətəndaşların Əmək Hüquqlarını Müdafiə Liqası İcraiyyə Komitəsinin sədri, hüquqşünas Sahib Məmmədov söyləyib.

O qeyd edib ki, hazırda əmək kitabçalarının yeganə rolu əmək stajını göstərməkdir: "2006-cı ildən başlayaraq hər kəs üçün fərdi sosial sığorta hesabları möv-

cuddur və bir daha demək istəyirəm ki, əmək pensiyasının bütün növləri, müavinətlər və digərləri təyin olunarkən hər bir şəxsin həmin hesabda toplanan vəsaitinə uyğun hesablanır. Ona görə də Azərbaycanda əmək kitabçalarının dövrüyyədən çıxarılmasını ləngidən ciddi bir əsas yoxdur. Amma əmək kitabçaları dövrüyyədən çıxarıldıqdan sonra belə onu cınb atmaq olmaz. Çünki bəzi hallarda, məsələn, hakimliyə, vəkilliyə və s. qəbul olunmaq üçün əmək stajı tələb olunur. Bu zaman əmək kitabçalarını təqdim etmək lazımdır. Bundan başqa,

2014-cü ildən əvvəl işləyənlər əmək pensiyasına çıxanda hər hansısa bir mübahisəli məsələ olduqda bu kitabçaya baxıla bilər".

S.Məmmədov vurğulayıb ki, əmək kitabçası bir müddət ciddi hesabat sənədi statusunu saxlayacaq. O vaxta qədər ki, 2006-cı ilə qədər işləmiş nəsil üçün məsələlər bitmiş olsun: "2006-cı ildən sonra işləyənlər bu sənəd lazım deyil, onlar əmək kitabçası saxlamaya bilərlər. Lakin özləri istəsələr, saxlaya bilərlər".

İlk ayın populyar adları- Hüseyn və Məryəm

2024-cü ilin ilk ayının populyar adları açıqlanıb. Novator.az Ədliyyə Nazirliyinə istinadla bildirir ki, yanvarda doğulan 46 qıza Məryəm, 45 qıza Nilay, 41 qıza Zeynəb adı verilib.

İlk onluqda Ayla (39 uşaq), Zəhra (37), Fatimə (36), İnci (35), Melisa (34), Aylin (32), Mələk (31) adları da var.

Oğlan adları içində Hüseyn birincidir: bu ad 57 uşağa məsləhət görüldü.

47 oğlan Yusif, 44 oğlan Uğur adı alıb.

Qalan populyar adlar belə sıralanıb: Əli (39 uşaq), Raul (35), Murad (31), Ömər (28), Məhəmməd (28), Adəm (25), Tuncay (23).

Son beş ildə (2020-2024) ən çox qoyulan üç ad Uğur, Əli və Zəhradır.

Həbsdəki sabiq icra başçısının gəlini evini istəyir

Biləsuvarın həbsdə olan sabiq icra başçısı Mahir Quliyevin gəlini qayınatası ilə bağlı hökmdən narazıdır. "Qafqazinfo" xəbər verir ki, məhkəmə gəlini İlkanə Quliyeva hökmün əmlakların müsadirəsi hissəsi ilə əlaqədar maraqlı şəxs kimi Ali Məhkəməyə müraciət edib.

Quliyeva iddia edir ki, qayınatasının əmlakı kimi dövlət nəfinə alınan Bakı şəhərində yerləşən evlərdən biri əslində ona məxsusdur. O, yüksək instansiya məhkəməsinə göndərdiyi şikayət ərizəsində həmin evin müsadirədən azad edilməsini xahiş edir. Kasasiya şikayəti məhkəmənin icraatına qəbul edilib.

Xatırladaq ki, M.Quliyev Cinayət Məcəlləsinin 179-cu (mənimləmə və israf etmə), 308.1-ci (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmə), 311.3.2-ci (təkrar rüşvət alma) və 313-cü (vəzifə saxtakarlığı) maddələri ilə təqsirli bilinib. Eks-icra başçısı Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə 11 il azadlıqdan məhrum edilib. Hökmə əsasən, M.Quliyevin 2 evi və 1 avtomobili dövlət nəfinə müsadirə olunub. Şirvan Apelyasiya Məhkəməsi və Ali Məhkəmə hökmü qüvvədə saxlayıb.

Vidadi Muradovun 30 milyonluq əmlakı dövlətə keçdi

"Azərbaycan" ASC-nin sabiq sədri, ev dustaqlığında olarkən dünyasını dəyişən Vidadi Aydın oğlu Muradovun əmlaklarının üzərinə qoyulan həbsin götürülməsi ilə bağlı məhkəmə prosesi keçirilib.

Ali Məhkəmənin hakimi Rəşad Abdolovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə kasasiya şikayəti təmin edilməyib. Ali Məhkəməyə daxil olan şikayətdə bazar dəyəri 10 milyon manatdan çox olan əmlakların müsadirə edilməsi ilə bağlı qərarın ləğvi, cinayət işinin bu hissədə yeni apelyasiya baxışına qaytarılması xahiş olunub. Həmin əmlaklara mərhum Vidadi Muradova məxsus ev və "Azər-İlmə" MMC-nin səhm payları və aktivləri daxildir. V.Muradovun 30 milyonluq əmlakı dövlət nəfinə keçib.

Qeyd edək ki, Vidadi Muradov 2021-ci ilin yanvarında həbs edilib. Həmin ilin sentyabrında məhkəməsi başlasa da, səhhəti ilə bağlı məhkəmə proseslərini keçirmək mümkün olmayıb. Onkoloji xəstəlikdən əziyyət çəkən V.Muradov oktyabrın 30-da ev dustaqlığına buraxılıb, noyabrın 5-də isə 65 yaşında evində vəfat edib.

V.Muradov Cinayət Məcəlləsinin 179.4-cü (mənimləmə xüsusilə külli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə) maddəsi ilə ittiham olunurdu. O, vəzifədə olduğu müddətdə 3.5 milyon manat vəsaiti mənimləməkdə şübhəli bilinirdi. Məhkəmə V.Muradovun 30 milyon manatlıq əmlakına həbs qoyub.

Xatırladaq ki, Vidadi Muradovun oğlu Cavid Muradov Mingəçevir Şəhər Polis Şöbəsi, Səbəyel Rayon Polis İdarəsinin rəisi işləyib. Hazırda isə Sabunçu Rayon Polis İdarəsinin rəisidir.

Şadlıq sarayını təmir edən usta yıxılaraq öldü

Yanvarın 29-da paytaxtın Nərimanov rayonu ərazisində yerləşən şadlıq saraylarından birində təmir işi aparan usta yıxılaraq ölüb.

Bu barədə Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, 1988-ci il təvəllüdlü Bəhrəm Bayramovun dəmir konstruksiyanın üzərindən yerə yıxılması nəticəsində almış olduğu xəsarətdən ölməsi faktı ilə bağlı rayon prokurorluğunda araşdırma aparılır.

Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin sədri Tahir Rzayev Almaniya Azərbaycanın maşın idxalının dayandırılması, xüsusilə "Mercedes", "BMW" markalı avtomobillərin satışının qadağan edilməsi barədə təkliflərlə bağlı verdiyi açıqlama müzakirə yaradıb.

Deputat Pravda.az-a açıqlamasında "deputatın da öz avtomobili son model "Mercedes"dir..." deyənlərə belə cavab verib: "Bizim maşınlarımız dövlətin xidməti maşınlarıdır. Sözsüz ki, dövlət tərəfindən ayrılıb, təhkim olunub. Ancaq çox təəssüf ki, bu sualları verənlər, düşünürəm, öz şəxsi mənafeələrini daha üstün tuturlar. Axı dövlətin də mənafeəyi var. Çoxsaylı insanlar "Mercedes" sürürlər, xidməti maşınlar da, şəxsi maşınlar da var. Belə suallar bilavasitə qıcıq doğurur. Həm də uyğun olmayan suallardır. Deyirlər ki, "Almaniyanın mövqeyi belədirsə, onda deputatlar da şəxsi maşınlarından imtina etsinlər..." Ölkəmizə qarşı təxribat törədilir, şantaj, böhtan xarakterli məlumatlar yayılır. Bunun üçün müəyyən arqumentlər qarşıya qoyaraq deyirik ki, həmin ölkələrlə əlaqələri korlaya bilirik, istəyirik, əməkdaşlıq normalar əsasında qu-

Deputatdan Almaniya ilə bağlı ilginç çağırış: "Mercedes" və "BMW"ləri...

Tahir Rzayevin mövqeyinə fərqli reaksiyalar

kifayət qədər inkişaf edib. Ticarət dövryyəsi genişlənilib, qarşılıqlı ixrac artıb. 2022-ci ildə iki ölkə arasında ümumi ticarət dövryyəsinin həcmi 1 milyard 255 milyon ABŞ dolları olub və Almaniya Azərbaycanın xarici ticarət dövryyəsinə əsas ölkələr sırasında 8-ci yeri tutub. Həmin il Azərbaycandan Almaniya ixrac olunan məhsulların dəyəri 591,3 milyon ABŞ dolları olub. Azərbaycanda qeydiyyatdan keçmiş 239 alman şirkəti var və hazırda onlardan 166-sının fəaliyyəti aktivdir. Bu şirkətlər sənaye, kənd təsərrüfatı, nəqliyyat, rabitə, tikinti, bank, sığorta, ticarət və xidmət sahəsində fəaliyyət göstərir.

Almaniya şirkətləri işğaldan azad edilmiş ərazilərdə aparılan bərpa-quruculuq iş-

REAL Partiyasının sədri İlqar Məmmədov deputatın fikirləri ilə razılaşmadığını bildirib. O, Almaniya ilə bağlı qadağaların tətbiqinin ölkəmizə zərər verəcəyini deyib: "Rzayev yoldaşın şəxsi özünün məsul olduğu kənd təsərrüfatı üçün hər dörd traktordan birini Almaniya alıncı. 2022-ci ilin 9 ayında ölkəyə Almaniya 773 traktor gətirilmişdisə, 2023-cü ilin eyni dövründə bu rəqəm 1146 oldu. Üstəgəl, Almaniyanın AŞ PA-dakı 18 deputatından cəmi 4 nəfəri Azərbaycanın əleyhinə səs verib. Buna görə fermerlərimizə əziyyət və əlavə xərc yəşətməliyə? Hətta çoxluq səs versəydi belə, bu təklif kökündən yanlıştır. İqtisadi rəqabət həm mümkün qədər sərbəst

Maşında bunlar olmasa cərimələnəcəksiniz!

Avtomobillərdə sürücülərdən tələb olunan və əks təqdirdə cərimə tətbiq olunan əşyalardan biri də apteçka (tibb qutusu) hesab olunur. Bir çox hallarda təyin olunan dərman siyahısından əksik olduğu üçün sürücülər cərimələnərək çətinliklə üzləşir. Qeyd edək ki, bununla bağlı icbari cərimə 10 AZN təşkil edir.

Yenisabah.az avtomobil sahibləri üçün tələb olunan apteçkanın tərkibində olan dərman vasitələri, tibbi ləvazimatlar və onların qiymətlərini oxuculara təqdim edir:

Analgin 0.5 №10 - 0.31 AZN;
 Portativ hipotermik (soyuducu) paket-konteyner - 0.8 AZN;
 Natrium sulfasil məhlulu - 1.50 AZN;
 Aspirin - 4.09 AZN;
 Özünə və qarşılıqlı yardım məqsədilə arterial qanaxmanı saxlamaq üçün təmizlənən kompressiyalı (təzyiqli) jgut - 2.10 AZN;
 Steril bint 10x5 - 0.45 AZN;
 Qeyri-steril bint 10x5 - 0.80 AZN;
 Qeyri-steril bint 5x5 - 0.40 AZN;
 Çirkli yaraları sarımaq üçün dioksidinli və ya gümüş nitrətlilə 8x10 sm. ölçüdə MAQ atravmatik sarğısı - 6 AZN;
 Bakterisid leykoplaster 25x72 yaxud 2x5 - 1.2 AZN;
 Kapilyar və venoz qanaxmaları saxlamaq üçün 6x10 və 10x18 sm. ölçüdə furaginli "Koleteks QEM" steril səlfetləri, yaxud statin (toz halında) 1.0 q - 3 AZN;
 5%-li yodun, yaxud 1%-li birlilant abısının məhlulu (zelyonka) - 1.19 AZN;
 1x500 və ya 2x500, yaxud 1x5250 sm ölçüdə leykoplaster - 0.50 AZN;
 Qeyri-steril boruşekilli tibbi elastik bint №1.3.6 - 0.80 AZN;
 Pambıq 50 q - 1.75 AZN;
 Nitroqliserin həbləri N%40 yaxud kapsulu №20 (trinitroloq) - 1.20 AZN;
 Valideol (tabletkə yaxud kapsula) - 0.70 AZN;
 Süni nəfəs vermək üçün alət - 3 AZN;
 Ammiak məhlulu (naşatır spirti) - 1 AZN;
 Enterodez, yaxud aktivləşdirilmiş kömür №10 - 0.20 AZN;
 Korvalol - 0.56 AZN;
 Küt uclu qayçı - 1.60 AZN;
 Plastmas futlyar - 1.70 AZN;
 Apteçkanın özü - 5-82 AZN arası.

Tahir Rzayev

rulsun, bir-birimizin dövlət quruluşuna, suverenliyinə hörmətlə yanaşaq, Azərbaycan haqqında əsassız fikirlər yürütməyin... Ancaq təəssüf ki, bəzi adamlar bunu o dəqiqə siyasiləşdirir, məsələni öz prizmalarından qiymətləndirirlər. Ya da şəxsi mənafeyə çevirirlər. Bu, düzgün hal deyil. Nə deyim, vallah. Hərənin öz düşüncəsi var. Dövlətimizə qarşı yönəldilən hər bir mənfi cəhdin, çirkin mövqeyinin qarşısı alınmalıdır. Bunu hər bir Azərbaycan vətəndaşı da bilməli, öz mövqeyini ortaya qoymalıdır".

Qeyd etmək yerinə düşər ki, Almaniya Azərbaycanın Avropada mühüm siyasi-iqtisadi tərəfdaşlarından biri sayılır. Hətta 2022-ci il fevralın 20-də iki ölkə arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasının 30 illiyi də qeyd olunub. Eyni zamanda Azərbaycanla Almaniya arasında iqtisadi əlaqələr

lərində iştiraka maraq göstərirlər və bununla bağlı müraciətlər ediblər. İki ölkə arasında enerji sahəsində də əməkdaşlıq inkişaf etməkdədir. SOCAR və Almaniyanın "Uniper" şirkəti 2013-cü ildə uzun müddətli qaz tədarükü haqqında müqavilə imzalayıblar.

Azərbaycandakı alman şirkətləri bərpaolunan enerjinin inkişafı layihələrinə də maraq göstərirlər. Almaniyanın "Berlin Wind" şirkəti tərəfindən Xızı rayonunun Yeni Yaşma və Şurabad qəsəbələrinin ərazisindəki 50 MVt-ıq "Yeni Yaşma" Külək Elektrik Parkında yenidənqurma işləri aparılıb və 2018-ci il oktyabrın 11-də parkın açılışı olub. Ölkələrimiz arasında səhiyyə sahəsində də əməkdaşlıq genişlənilir. 2008-2016-cı illərdə tibbin prioritet sahələri üzrə 300-ə yaxın azərbaycanlı tibb mütəxəssisi Almaniya təkmilləşmə kurslarına göndərilib.

olmalı, həm də Azərbaycanın öz iqtisadi miqyasını nəzərə almalıdır. Bu miqyas nəzərə alınmasa, məhdudlaşdırıcı addım ən çox zərəri elə öz vətəndaşımıza vuracaq. Minlərlə alman traktorunun qiyməti və keyfiyyəti indiyədək fermerimizə sərf edib ki, onları alıblar. Yersiz bir rəyə görə kəndli və fermerimiz öyrəşdiyi qiymət və keyfiyyəti atıb bazarda fərqli mal axtarışına çıxmalıdır? Bu daha da bəha başa gələr, nəticədə meyvə-tərəvəz və taxıl bahalaşacaq. Bazarda onsuz da ucuzluq deyil".

İqtisadçı Eyyub Kərimli "Yeni Müsavat"a mövzu ilə bağlı bildirib ki, iqtisadi tərəfdaşlarla münasibətlərin məhdudlaşdırılması iqtisadiyyata mənfi təsir göstərir: "Çünki Almaniya inkişaf etmiş ölkədir, Avropanın aparıcı dövlətidir. Avropa ilə bizim iqtisadi əməkdaşlığımızın

yüksək səviyyədədir, ticarət dövryyəmiz yüksək səviyyədədir. Almaniyanın Avropa İttifaqında aparıcı nüfuzu var. Bu baxımdan, hesab edirəm ki, Avropa ilə iqtisadi əlaqələri kəsmək iqtisadi münasibətlərə mənfi təsir göstərə bilər. Bu həm Almaniya, həm də Azərbaycan üçün də müsbət bir hal deyil. Çünki ötən ildən Avropa bazarlarına bizim kənd təsərrüfatı məhsullarımızla bağlı böyük saziş bağlanıb. Bu gün Avropa neft-qaz üzrə bizim həm də tərəfdaşımızdır. Bu gün biz Almaniya həm avtomobil və digər texnologiyalar idxal edirik. Həm də Almaniya bizdən kənd təsərrüfatı malları ixrac edir. Almaniya ölkəmizdə böyük investisiyalara malikdir. Bizim sahibkarlar da Almaniya müəyyən fəaliyyətlər həyata keçirir. Bu amillər iqtisadi əlaqələrə, münasibətlərə mənfi təsir göstərə bilər. O baxımdan qarşılıqlı münasibətlər diplomatik yolla həllini tapmalıdır".

Politoloq Zaur Məmmədov da mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini açıqladı: "Bu, sadəcə, Tahir Rzayevin fikridir. Azərbaycan Avropa Şurası Parlament Assambleyasında kimlərin bizə qarşı daha fəal iştirak etdiyini çox yaxşı anladı. Eyni zamanda təşkilatçıların kim olduğunu başa düşdü. Almaniya, Fransadakı bir qrup siyasətçi bəzi məsələlərin sifarişini yerinə yetirirlər. Düşünürəm ki, Fransada Makron hakimiyyətdən gedəndən sonra, Almaniya da bəzi dəyişikliklərdən sonra Azərbaycanla həmin ölkələr arasında, ümumilikdə Azərbaycanla Qərbin arasında ayrı-ayrı təşki-

latlar arasındakı münasibətlərdə nizamlanma olacaq. Azərbaycanın düşmənləri də bundan sevinməsinlər. Elə düşünməsinlər ki, hazırkı vəziyyət mütləq davam edəcək. Bu, müəyyən müddətli olacaq. Müəyyən müddətdən sonra AŞ PA-da da başa düşəcəklər ki, Azərbaycanın qapısını döy-

mək lazımdır. Şvabe kimilərinə işə diqqət yetirmək lazım deyil. Şvabelərə görə kəskin addımların atılması gözlənilmir. Azərbaycan Qərblə münasibətlərdə, həmişəki kimi, diplomatiya və balanslı siyasətə üstünlük verəcək".

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

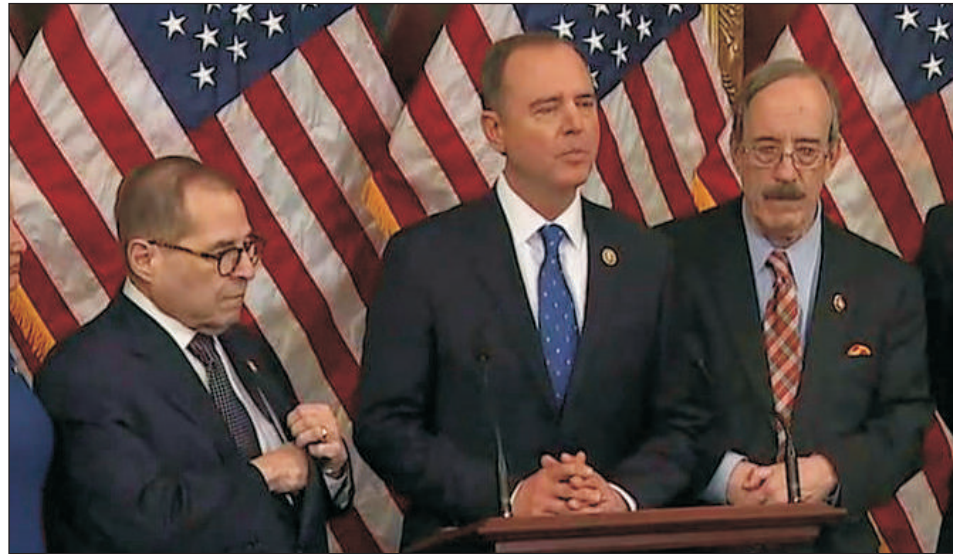
Fransa Senatının, AŞ PA-nın Azərbaycanla bağlı qərəzli bəyanatlarının ardınca ABŞ Konqresi də hərəkətə keçib. Konqresin Ermənistan üzrə qrupunun həmsədrleri Frank Pallone, Qus Bilirakis, Adam Şiff və David Valadao Azərbaycana qarşı sanksiyaların tətbiqinə çağırıblar. Pallonenin X sosial şəbəkəsində ermənipərəst “dördlüyün” bəyanatı yayılıb və təxribatçı fikirlər səslənib:

“Azərbaycan öz qoşunlarını Ermənistan ərazisindən çıxarmaqdan imtina edir”. Onlar iddia edir ki, oxşar ssenari “100 mindən çox Qarabağ ermənisinə qarşı etnik təmizləmə” həyata keçirmək üçün də istifadə edilib: “ABŞ və onun regional tərəfdaşları Azərbaycanın açıq təhdidlərinə cavab olaraq Ermənistanın ərazi bütövlüyünü təmin etmək üçün bütün diplomatik vasitələrdən, o cümlədən sanksiyalardan istifadə etməlidir”. Belə görünür ki, son proseslər erməni lobbisini əməli cəhətləndirib. Onlara elə gəlir ki, ölkəmizə sanksiya tətbiq etməyə nail ola biləcəklər. Hətta Azərbaycanın neft-qaz sənayesinə sanksiyalar tətbiqinə çağırışlar səslənməkdədir.

Amma Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Toivo Klaar Ermənistan səfərini başa vurduqdan sonra Azərbaycanla münasibətlərin perspektivinə “xüsusi statuslu” qiymət verib. Cənab Klaar Azərbaycanda keçiriləcək prezident seçkisindən sonra rəsmi Bakı ilə tam şəkildə yenidən əlaqə qurmağı səbirsizliklə gözlədiyini bildirib. Bu açıqlama erməni lobbisi üçün bir soyuq duş effekti ola

Bakıya qarşı daha bir sanksiya çağırışı

Konqresin Ermənistan üzrə qrupunun həmsədrleri yenə bizi işğalçılıqda, etnik təmizləmədə ittiham edir, son proseslər erməni lobbisini əməli cəhətləndirib; **Aydın Mirzəzadə:** “Erməni millətçiləri anlamır ki, dünya onların diktəsi ilə işləmir”

bilər. Al-nin Bakı ilə əlaqələri daha da inkişaf etdirmək planı sanksiya arzusunda olanların isteklərini gözündə qoyacaq. Avropa Komissiyasının Prezidenti Ursula fon der Leyenin Bakıda imzaladığı strateji qaz sənədi də unudulmamalıdır. Azərbaycan Balkanların, Şərqi Avropanın qaz tələbatının ödənilməsində müstəsna rol oynayır, hansı sanksiyalardan söhbət gedə bilər? Bakıya ən pis halda hansısa əski parçası olan qətnamələr, bəyanatlarla pislik edilə bilər. Eləcə də erməni lobbisinin əlinə baxan konqresmenlərin növbəti çağırışı da keçərsiz olacaq. Yenə

eyni adlar, eyni simasızlar... Bu dəfə barəsində cinayət işi açılmış Menendezin adı görünmədi.

Deputat Aydın Mirzəzadənin “Yeni Müsavat”a bildirdiyinə görə, erməni millətçiləri anlamır ki, dünya onların diktəsi ilə işləmir, dünya onların ideyalarını həyata keçirmək üçün fəaliyyət göstərmir. A.Mirzəzadə hesab edir ki, dünyanın öz maraqları, öz münasibətlər sistemi var: “Azərbaycan bu münasibətlər sisteminə özünə layiq olan mötəbər yer tutub. Bu gün Azərbaycan beynəlxalq birlikdə sabilliyin,

əmin-amanlığın qorunmasına töhfə verir, müasir və suveren dövlətçiliyin nümunəsini ortaya qoyur. Eləcə də Azərbaycan iqtisadi layihələrlə dünyanın əhəmiyyətli hissəsində, xüsusən Avropada mühüm rol oynayır. Ona görə də ermənilər sanksiya çağırışları Avropanı diz çökdürmək cəhdləri kimi dəyərləndirilməlidir. Eyni zamanda bu çağırışlar İslam və Türk dünyasına qarşı bir “Səlib yürüşü” çağırışlarıdır. Dünya təbii ki, buna getməyəcək”. **Deputatın fikrincə, heç bir revanşist-millətçi güclər, erməni lobbisi Azərbaycanı öz mövqeyindən çəkəndirə bil-**

məz: “Onlara elə gəlir ki, bununla Azərbaycanı öz suveren hüquqlarından çəkinməyə vadar edə biləcəklər. Sadəcə, bu gün aparılan kampaniya çirkin texnologiyadır. Amma heç nəyə nail olmayacaqlar. Azərbaycanın maraqları dünyanın maraqlarının bir hissəsidir və bizi yolumuzdan çəkinməyə məcbur edə bilməyəcəklər”.

Siyasi icmalçı Asif Nərimanlının sözlərinə görə, Qərbdə erməniləri Qarabağa istədikləri formada - “təhlükəsizlik zəmanəti” altında qaytarmaq istekləri hələ də var: “Lakin Bakının bunu qəbul etməyəcəyini bilirlər, bu baxımdan, “Qarabağın erməni əhalisi” kartını Azərbaycanı sülh danışıqlarını Qərb düşərgəsində aparmağa məcbur etmək siyasətində istifadə edirlər. Fransa Senatının qətnaməsi, Avropa Parlamenti, AŞ PA, eləcə də Borrelin son açıqlamaları, konqresmenlər... eyni siyasətin tərkib hissəsidir. Hərçənd rəsmi Bakı Ermənistanın gündəliyinin - sərhədin delimitasiyasının İrəvanın təklif etdiyi “güzgü prinsipi” üzrə aparılması, kommunikasiyanın yenə ermənilərin istədiyi formada açılması, Naxçıvana maneəsiz keçidin verilməməsi

və s. - irəli sürüldüyü Avropa platformasında danışıqlara getməyəcək, bütün “körpüləri yandıрмаq” hesabına olsa belə. Təzyiq dalğasının seçki öncəsi və sonrasında güclənəcəyi də istisna deyil”.

İqtisadçı Natiq Cəfəriyə görə, Azərbaycanla sıx iqtisadi əməkdaşlığı olan Avropa Birliyi ölkələri var, onlar sanksiya qərarı gündəmə gəlsə belə, həmin qərara veto qoyacaqlar: “Əgər Qərblə Azərbaycan arasında münasibətlər kəskin pisləşsə, bundan kim udacaq, kim ziyan gö-rəcək? Hələ ki udan Rusiyadır, udazan isə Avropa və Azərbaycan. Amma Azərbaycan hökuməti ölkənin iqtisadi durumuna baxıb düşünməlidir - Azərbaycan Rusiya deyil ki, illərlə Qərblə qarşıdurma-sinə gələ bilsin. Rusiyada Mendeleyev cədvəlinə nə varsa mövcuddur, böyük qara iqtisadiyyatı, çirkli pulları, müxtəlif istiqamətlərə çıxışı və nəhayət, nüvə silahı var, onunla başqa cür danışıqlar. Azərbaycanın gəlirlərinin 90%-i neft-qazdandır, satdığı istiqamət isə Qərbdır, pullarımız Qərbdədir, münasibətlər alqoritmi Qərblə dizayn edilib”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

Qaribaşvili istefasından əvvəl Azərbaycanın əleyhinə sənəd imzaladı - müəmma

Siyasi şərhçi: “Buna Gürcüstan hökumətini məcbur elədilər, lakin...”

Ötən həftəsonu Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan gürcü həmkarı İrakli Qaribaşvili ilə Tiflisdə strateji tərəfdaşlıq haqqında saziş imzaladı.

Azərbaycanın icra etdiyi regional layihələrdən ən çox qazananın Gürcüstan olduğunu xatırladan siyasi analitiklər bildirir ki, buna rəğmən Qaribaşvili hökumətinin bu cür davranışı böyük təəssüf doğurur. Gürcüstanın son zamanlarda sərgilədiyi mövqe çox təəssüf ki, uzun illər Azərbaycanla davam edən ikitərəfli əlaqələrin zədələnməsinə xidmət edir. Ekspertlərə görə, rəsmi Bakı Tiflisə bununla bağlı narazılığını ifadə etməlidir.

Qeyd edək ki, Gürcüstanın baş naziri və hökuməti yanvarın 29-da istefaya gedib. Gürcüstan Konstitusiyasına əsasən, baş nazirin səlahiyyətləri onun istefasından dərhal sonra başa çatır, hökumət isə yeni baş nazir təyin olunana qədər öz vəzifələrini

icra etməyə davam edir. Hökumət başçısının vəzifələri baş nazirin birinci müaviniyə həvalə edilir.

Ölkənin bütün nazirləri nazir səlahiyyətlərini müvəqqəti icra edəcəklər. İndi Gürcüstan parlamentinin yeni baş nazirə və onun təqdim etdiyi hökumətə etimad göstərməsi üçün iki həftə vaxtı var. Etimad qazanmaq üçün hö-

kumət azı 76 parlament üzvünün dəstəyini almalıdır.

Bu sazişin Azərbaycan üçün hansı mənfi təsirləri ola bilər? Ermənistanə yönəlik güzəştli siyasət Avropa və ABŞ-in sifarişidir? Gürcüstanda yeni hökumət formalaşacaq. Bundan sonra münasibətlər hansı istiqamətə yön ala bilər?

Siyasi şərhçi Abutalıb

Səmədov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Gürcüstanla Ermənistan arasında imzalanan strateji tərəfdaşlıq barədə saziş, əlbəttə, Azərbaycan üçün xoş olmayan mənzərədir: “Şübhə yoxdur ki, bu sazişin imzalanmasına Gürcüstan hökumətini məcbur etilər. İlk növbədə Avropa İttifaqının təzyiqləri və ABŞ-in da mövqeyi onları məcbur

elədi ki, belə bir saziş imzalasınlar. Heç təsadüfi deyil ki, Gürcüstan nümayəndə heyəti AŞ PA-dakı Azərbaycan nümayəndə heyəti ilə əlaqədar ötən həftə keçirilən səsvermədə də iştirak etmədi. Bu da şübhəsiz ki, Avropanın Tiflisə təzyiqinin nəticəsi idi.

Siyasi ekspertin fikrincə, sözügedən sazişin imzalanmasının Azərbaycana hansısa təsiri olası deyil. Bu saziş əslində kağız parçasından başqa bir şey olmayacaq. Gürcüstanın nə elə böyük gücü var, nə elə böyük potensialı var ki, onun Ermənistanə verə biləcəyi bir şey olsun. Çox maraqlıdır, İrakli Qaribaşvili bəyan elədi ki, əslinə qalsa, biz mövcud münasibətlərimizi rəsmiləşdirmişik. Yeni əslində demək istəyir ki, Gürcüstan-Ermənistan münasibətləri necə idisə, elə də qalacaq, heç nə dəyişməyəcək. Adını strateji tərəfdaşlıq da qoymaq olar, lap strateji müttəfiqlik də. Ancaq heç nə dəyişməyəcək. Bu səbəbdən Azərbaycan üçün mən gümən edərm ki, narahatedici heç nə yoxdur”.

A.Səmədovun qənaətinə, Gürcüstanın yeni yaradılacaq hökuməti də indiyə qədər yürüdülmə xət-ti davam etdirəcək: “Əgər onlar Avropa İttifaqına daxil

olmağı qarşılarına əsas məqsəd kimi qoysalar - çox güman belə də olacaq - bu xətt də davam etdiriləcək. Mən hesab edərm ki, biz də Gürcüstanla siyasətimizi bundan sonra dəyişməməliyik. Biz Gürcüstan dövlətinin xarakterini bilirik. Bilirik ki, hər an onlar bizim gözləmədiyimiz addımı ata bilərlər. Ancaq Gürcüstanın Azərbaycan üçün əhəmiyyəti var və biz bunu da nəzərə almalıyıq. Təbii ki, Zəngəzur dəhlizinin işə düşməsi ilə əlaqədar Gürcüstanın rolu da azalacaq, ancaq hər halda, hesab edərm bu cür sazişlərin imzalanması Azərbaycan-Gürcüstan münasibətlərində ciddi dəyişikliklərə səbəb olmamalıdır. Necə indiyə qədər gəlmişkən, bundan sonra o xətti davam etdirməliyik. Çünki ötən illər ərzində biz Gürcüstanın buna bənzər addımlarının şahidi olmuşuq. Sonuncu dəfə bizi Fransa silahlarının öz ərazilərindən Ermənistanə keçirilməsinə şərait yaradarkən təəccübləndirdilər. Ondan sonra AŞ PA-dakı məlum səsvermədə iştirak etmədilər. Yenə də təəccübləndik. Gürcüstan bizi təəc-cübləndirməkdə bundan sonra da davam edəcək”.

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

ABŞ dövlət katibinin Qərbi Balkanlar, Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiya ilə bağlı siyasətinə cavab-deh olan Ceyms O'Brayen ötən həftəsonu Almaniya Marşal Fondunda ABŞ-ın yeni təhlükəsizlik strategiyası hazırladığını açıqlayıb. Yeni strategiya Qara dəniz, Mərkəzi Asiya və Cənubi Qafqaz regionunu əhatə edir.

Ceyms O'Brayen bildirib ki, son onilliklərdə Avropaya can atan, lakin dəqiq strategiyası olmayan, özünü "Rusiya və ABŞ arasında" gören ölkələr olub. "Bu mənzərə Xəzər sahillərindən, hətta Mərkəzi Asiyadan Adriatikə qədər müşahidə olunur. Bu, bizim təhlükəsizliyimiz, həm də həmin dövlətlərin sakinləri üçün ciddi problemdir. Bu boz məkan qaydalardan kənarda olmağı seven siyasətçilərin çiçəklənməsinə imkan verir. Onlar hər hansı qayda olmadan hamı ilə oynaya bilər", - deyər O'Brayen fikrini yekunlaşdırıb. O'Brayenin yeni strategiyada Vaşinqtonun hədəfini və şərtini də gizlətmir: ya ABŞ-ı, ya Rusiyanı seçmək lazımdır. Yeni əvvəlki illərdə olduğu kimi, strategiyanın hədəfini "demokratiya", "cəmiyyətin inkişafı", "inteqrasiya" kimi bə-

ABŞ-ın açıqladığı yeni strategiya - Azərbaycanla bağlı plan nə?

Vaşinqton şərtini gizlətmir: ya ABŞ-ı, ya Rusiyanı seçmək lazımdır, Bakı strateji dilemma qarşısında qala bilərmi? Cənubi Qafqazda yeni münaqişə ocaqları yarana bilər

zəkli sözlərlə bəzəməyə daha ehtiyac qalmır.

ABŞ-ın son ilyarında Cənubi Qafqazda fəallaşan siyasəti daha çox Rusiyaya qarşı "ikinci cəbhə" açmaq niyyəti daşıyır. Vaşinqton gizlətmir ki, onlar Cənubi Qafqaza Rusiyaya qarşı "ikinci cəbhə" açmaq üçün trampin kimi baxırlar. Bu sırada Ermənistan ABŞ-ın "ayağının altında donuz kəsməyə" hazır olsa da, Rusiyadan çəkinəcəkləri çoxdur, o səbəbdən Amerika hələ ki Qafqazda yerini "iside" bilmir. Gürcüstan əvvəlki kimi Qərb dairələrinin vədlərinə aldanmaqdan uzaq olsa da, Qərbə inteqrasiyaya özlərinin

bildiyi yolla getməyə üstünlük verir, kənar fəvvalara qulaq vermir. Azərbaycanın mövqeyi bəllidir, Qarabağda suverenliyin tam bərpasında sonra indi Bakıya əsas təzyiqlər sülh sazişi və "insan haqları və dini azadlıqlar" üzərindən edilir. Bu "dəyərləndirmələr" isə ölkə daxilində heç bir dəstək qazanmır. Qərb qərəzli və basıqçı mövqe tutduqca, Bakı da eyni sərtliliklə reaksiya verir.

Milli siyasət üzrə ekspert Sülhəddin Əkbər "Yeni Müsavat"a açıqlamasında əslində bunun ABŞ-ın yeni strategiyası olduğunu qeyd etdi: "Birləşmiş Ştatlar uzun müddət idi ki, bu istiqamətə fikir verirdi. 11 sentyabr terrorundan sonra Mərkəzi Asiya və Cənubi Qafqaza xüsusi diqqət yetirməyə başlamışdı. Azərbaycanca yönəlik siyasətdə müəyyən korreksiyaya getmişdi. Amerika üçün prioritetlər iqtisadiyyat, demokratiya və təhlükəsizlik idi. Azərbaycan və Mərkəzi Asiya siyasətində təhlükəsizlik ön plana keçmişdi. İndi yeni nəsil savaşı- nın gətməsi, ABŞ-ın Rusiyanı başlıca milli təhdid hesab etməsi, Çini isə global rəqabətdə əsas rəqibi hesab etməsi bölgəyə diqqət yetirməyi zəruri edir. Amma yalnız Rusiya faktorunu deyil, Vaşinqton Çini nəzərə alaraq bu regiona diqqət ayırır".

Ekspertin təhlilinə görə, Britaniyanın global Amerikano, türk dövlətlərinin isə Turan layihələri var: "Burada geopolitik maraqlar toqquşsa, müəyyən problemlər yarana bilər. Qeyd edim ki, Blinkenin yardımıçı Viktoriya Noland Türkiyədə səfərdədir və Ankara ilə bu kontekstdə danışıqlar aparır. Burada əsas həlledici rol Türkiyədir. Türkiyə NATO ölkəsidir, Türk Dövlətləri Təşkilatında aparıcı ölkədir. Ona görə prosesləri izləməliyik. Türkiyə Azərbaycanla strateji müttəfiqdir. Bu məsələlər geopolitik kontekstdə dəyərləndirilməlidir. Əgər geopolitik planımız uyğun olarsa, Turanın qurulmasına razılıq verəcəksə, bizim üçün də problem olmayacaq. Xüsusən də Turan ölkələrinin vahid ordusunun yaranması gerçəkləşsə, Britaniya, Amerika və NATO-nun

buna məcburi razılığı da ola- caq".

Siyasi ekspert Ramiyə Məmmədova ABŞ-ın yeni strateji doktrinasının seçkidən sonra açıqlanacağını gözləyir. Onun sözlərinə görə, noyabrda seçkinin qalibi məlum olduqdan sonra Birləşmiş Ştatlar regiona hansı prioritetlərlə nüfuz edəcəyini bəyan edə bilər: "Mərkəzi Asiya və Cənubi Qafqazda Rusiyanın təsirlərinin daha da azaldılması üçün Avropa Birliyi də, Amerika da addımlarını sürətləndirir. Makronun Qazaxıstana və Özbəkistana səfəri təsadüfi deyildi. Britaniya isə Türk Dövlətləri Təşkilatının güclənməsində maraqlıdır. Bütövlükdə Qərb Rusiyanı Orta Asiyadan çıxarmaq istəyir. Təbii ki, Rusiyanın bu bölgə ilə coğrafi və tarixi bağlantıları var, elə də asan olmayacaq. Cənubi Qafqazda da bu səylər artırılır. NATO-nun cənub dairəsi Türkiyəyə həvələ edilib. Yeni Cənubi Qafqazda Rusiyanın təsirlərinin azaldılması Türkiyənin vasitəsilə mümkündür. ABŞ Ermənistan- da böyük diplomatik korpus saxlayır, Gürcüstanı da Avropa Birliyinə namizəd statusu verməklə təsirə salıblar, amma bu ölkələr Rusiya ilə siyasətdə ehtiyatlıdır. Azərbaycana gəldikdə, bizim strateji addımlarımız gizli deyil. Bakı Rusiya ilə əməkdaşlığa dair "Yol xəritəsi" imzaladı, Türkiyə ilə müttəfiqliyi gücləndirir, təhlükəsizlik sahəsində də qardaş dövlətlə birlikdə hərəkət edir, enerji sektorunda əməkdaşlıq isə daha çox Avropaya istiqamətlənib. Düşünürəm ki, bundan sonra hər hansı strateji seçim etmək məcburiyyətində qala birlər".

"ABŞ İranı vurarsa, Bakı bu mövqeyi tutmalıdır"

ABŞ ilə İran arasında hər dəfə gərginlik artanda "bunun Azərbaycana hansı mənfi təsirləri ola bilər" sualı aktuallaşır. Vaşinqton amerikalı hərbiçilərin öldürülməsinə cavab olaraq İranın mövqelərinə zərbə endirməyi planlaşdırır.

Bu halda İranın digər sərhədlərində vəziyyət dəyişə bilərmi?

Politoloq Elxan Şahinoğlu hesab edir ki, ABŞ-ın İranla zərbə endirəcəyi təqdirdə Yaxın Şərqdəki toqquşmalar Cənubi Qafqazın sərhədinə yaxınlaşır.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan bölgədə gərginlikdə maraqlı deyil, ancaq əgər vəziyyət istəyimizdən asılı olmayaraq gərginləşsə, qarşı duran tərəflərdən eyni məsafədə qalmalıyıq: "Mövcud vəziyyət Azərbaycanın İranla quru sərhədini açmasını mümkün deyil. İrandakı dairələr hər hadisədə "İsrail izi" axtarırlar, Azərbaycanı isə İsrailə əməkdaşlığa görə ittiham edirlər. Halbuki Azərbaycanın İsrailə əməkdaşlığı qarşılıqlı maraqlara əsaslanır və İranla qarşı yönəlməyib. Ancaq orası da var ki, İsrail hökuməti ABŞ-ın İranı sərt cəzalandırmasının tərəfdarıdır və əgər bu baş verərsə, Tehran İsrailə əməkdaşlıq edən ölkələrin ünvanına yenə sərt bəyanatlar səsləndirəcək".

E.Şahinoğlu misal kimi Yaxın Şərqdəki gərginlik fonunda İran prezidenti İbrahim Reisinin müsəlman ölkələrinə çağırışını xatırladı: "Reisi dedi ki, İsrailə əməkdaşlıqdan imtina etsinlər. Bu çağırış başqa ölkələrin daxili işlərinə qarışmaq olduğundan diqqətə alınmayıb. Türkiyənin özü İsraili sərt şəkildə tənqid etsə də, bu ölkə ilə iqtisadi əməkdaşlıqdan imtina etməyib. Azərbaycan Yaxın Şərqdəki hadisələrdən narahat olsa da, İsrailə əməkdaşlıqdan imtina etməyəcək".

Təhlilçinin fikrincə, ABŞ-ın yeni təhlükəsizlik strategiyası adlandırdığı sənəd dolayısı ilə təhlükə vəd edir: "Çünki Mərkəzi Asiya və Cənubi Qafqazda yeni münaqişə ocaqları yarana bilər. Rusiya, Çin, İran bu bölgəyə Qərbdən müdaxilələrə reaksiya verməyə başlayanda istər-istəməz gərginlik yaranır. Amerikanın konsepsiyası dünyaya hakimlik üzərində qurulub. Amma təkqütblü dünya mümkün görünmür. Hazırda BRİKS ölkələri, xüsusən də

Çin və Rusiya NATO-nun Şərqə doğru genişlənməsinə qarşı Yaxın Şərqdə və Ukraynada müharibə aparır. Amma NATO genişlənir, İsveç və Finlandiya da alyansa qoşuldu. Ona görə də təhlükəsizlik strategiyası həm də təhlükə yaymaqdadır. Azərbaycan beynəlxalq münasibətlərin mürəkkəb dövründə kifayət qədər həssas siyasət aparır, bizim işimiz tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq üzərində qurulub".

□ **Emil SALAMOĞLU**
"Yeni Müsavat"

İrəvan "Putin NATO"su ilə bağlı qərar verə bilmir

Ermenistan Rusiyanın başçılıq etdiyi Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının (KTMT) digər üzvləri tərəfindən noyabr sammitində razılaşdırılmış sənədləri hələ də imzalamayıb.

Ermənistan baş nazirinin müavini Vahan Kostanyan yerli mətbuatda deyib ki, bu məsələyə hələ baxılır. Kostanyan məsələnin təfərrüatları barədə heç nə deməyib.

Xatırladaq ki, Rusiya, Belarus, Qazaxıstan, Qırğızıstan və Tacikistan prezidentləri tərəfindən 23 noyabr Minsk sammitində imzalanmış sənədlərin arasında KTMT üzv ölkələrinin vahid hava hücumundan müdafiə sisteminin yaradılmasına dair razılaşma da var. Hərbi alyansın baş katibi İmanqali Tasmaqambetov bu sənədi Ermənistan hökumətinə ötən dekabrda İrəvana səfəri zamanı vermişdi.

Şərhlilər bildirirlər ki, sözügedən razılaşmaların İrəvan tərəfindən hələ də imzalanmaması Ermənistanın ikiüzlü siyasətinin davam etdirdiyini, təşkilatı tərk edəcəyi görüntüsü yaradır. Qərbdən daha çox dəstək almağa çalışdığını göstərir.

Rusiyanı Azərbaycanla qarşıdurmağa cəlb edə bilməyən Paşinyan hökuməti KTMT-nin guya Ermənistan qarşısındakı öhdəliklərini yerinə yetirmədiyini iddia edir. Moskvanı Qərbə meyillənməklə şantaj edən İrəvan nə qədər "ciddi" olduğunu nümayiş etdirmək üçün KTMT Baş katibinin müavini vəzifəsi kvotasından, KTMT-nin Ermənistanda keçirilməsi planlaşdırılan təlimlərindən imtina edib.

Ölkəsinin sərhədlərini hələ də Rusiya əsgərlərinin qoruduğu halda Ermənistanın KTMT-dən çıxacağına dair iddialar Moskvada ciddi qəbul edilmir.

Təsədüfi deyil ki, Rusiya prezidenti Vladimir Putin ötən dekabrda bildirib ki, o, Ermənistanın KTMT-dən çıxacağını düşünmür. O əlavə edib ki, Ermənistanın təşkilatı boykot etməsi Ermənistan daxilində Qarabağla əlaqədar mürəkkəb proseslərin gətməsi ilə bağlıdır.

Ermənistan yanvarın əvvəlində Azərbaycana sülh müqaviləsi bağlamaq üçün növbəti təkliflər paketi göndərüb. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan təkliflərin təfərrüatı ilə bağlı açıqlamasında bildirib ki, rəsmi İrəvan silahlara qarşılıqlı nəzarət mexanizminin qurulmasını və sülh müqaviləsinin imzalanması gecikməyi təqdirdə, Bakıya hücum etməmək haqqında pakt imzalamayı təklif edib.

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov isə Ermənistanın göndərdiyi təkliflər paketini əldə etdiklərini və növbəti həftələrdə cavab təqdim olunacağını açıqlayıb.

Ekspertlər təkliflərin qəbul edilməz olduğunu bildirir.

Bildirilir ki, işğalçı ölkənin 30 il ərzində işğala məruz qalmış bir ölkəyə - Azərbaycana tərksilah haqqında təklif göndərməsi absurdur. Ermənistan sülh müqaviləsinin imzalanması prosesi yubanacağı təqdirdə Azərbaycanı hücum etməmək haqqında qarşılıqlı pakt imzalamaya dövlət edib ki, bu da diqqət çəkir.

Bu o deməkdir ki, İrəvan sülh müqaviləsinin imzalanmasını bir neçə il yubatmaq istəyir. O səbəbdən də bu kimi təkliflərlə çıxış edir.

Molotov-Ribbentrop paktı (rəsmi adı ilə Almaniya və Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqı arasında hücum etməmə müqaviləsi) 23 avqust 1939-cu ildə xarici işlər nazirləri İohim fon Ribbentrop və Vyacheslav Molotov arasında Moskvada imzalanıb. Paktın maddələrinə əsasən, tərəflərə sülh zəmanəti verilmirdi və heç bir hökumətin öz müttəfiqi olsa belə, digər hökumətin düşməninə yardım etməyəcəyini elan edirdi. Pakt 1941-ci ilin 22 iyununda, Almaniyanın Barbarossa əməliyyatı ilə Sovet İttifaqına hücum etməsi ilə qüvvədən düşdü.

Ribbentrop 1945-ci il 16 iyunda Hamburq yaxınlığında həbs edilib. Nürnberq Məhkəməsinə qəsdən müharibə törətmək, müharibə və insanlığa qarşı suçlara görə məhkum edildi. 16 oktyabr 1946-cı ildə asılıaraq edam edilən ilk alman siyasətçi oldu. "Hücum etməmək paktı" təklifinin pərdəarxasında Ermənistanın hansı niyyəti dayanır?

Demokratik Maarifçilik Partiyasının sədri, deputat Elşən Musayev hesab edir ki, bu ideya erməni baş nazirin beyninin məhsulu deyil: "Paşinyanın növbəti dəfə qeyri-ciddi təkliflə çıxış etməsi və ortalığa "pakt" mövzusu atması onun təsdiqidir ki, bu adam sözün gerçək anlamında hərdəmxəyalıdır, tapşırıq icra edir, kiminsə ağzı ilə danışır. Çox güman ki, ideya Avropadan gəlib. Məqsəd də budur ki, guya Ermənistanın heç bir hərbi münasirəti yoxdur, o, sülhə çalışır. Bu, Ermənistanın xarici siyasətindəki ən böyük xəbərdarlıqdır. Ermənistanın baş naziri Paşinyan sülh müqaviləsinin imzalanması üçün növbəti təkliflər paketini göndərüb. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan təkliflərin təfərrüatı ilə bağlı açıqlamasında bildirib ki, rəsmi İrəvan silahlara qarşılıqlı nəzarət mexanizminin qurulmasını və sülh müqaviləsinin imzalanması gecikməyi təqdirdə, Bakıya hücum etməmək haqqında pakt imzalamayı təklif edib.

qışə fikrində olmaması barədə görüntü yaradılsın.

Necə yeni silahlı hücum etməmək barədə razılığa gələk? Və ya, görəsən, bunu Paşinyan hansı məntiqə, indiyə qədər yaratdığı hansı etimada söykənərək söyləyir? Bu adam ikitərəfli, üçtərəfli razılaşmalara əməl etdimi ki, hələ bunun ardınca bir də pakt imzalayaq? Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı dilindən çıxan sözü tutdumu ki, onun ciddiliyinə inanaq?

Paşinyan bir məqamı heç cür dərk edə bilmir ki, qarşısındakı kimdir və onunla belə bəsit fəndlər keçməz. Xan-kəndidə üçrəngli bayrağımızın ucaldılması belə bu adamı ayıltmadı. Beynəlxalq müqavilələrin, (paktların) tərəfi dövlətlər və beynəlxalq təşkilatlar ola bilərlər. Hüquqi prosedurlar isə bütün hallarda 1969 və 1989-cu il Vyana konvensiyalarının tələblərinə uyğunlaşdırılır. Fəqət, burada çox ciddi bir məqam var: Pakt anlayışı fundamental mexanizm kimi meydana çıxdığı dövrdən və onu imzalamaq dövlətlərin universal hüquq qabiliyyətinə aid edildiyi andan bu günə qədər hələ ortalıqda bir tutarlı, bir sanballı nümunə olmayıb ki, onu presedent kimi göstərsən, təqdim edəsən. Varsa da mülki məsələlərlə, əqd səviyyəsində olan razılaşmalarla bağlıdır.

Qarabağ mövzusu isə ciddi və geniş miqyaslı mövzudur. Burada söhbət yalnız və yalnız təməlli, detallı sülh müqaviləsindən gedə bilər. Vəssalam.

Ona görə də Paşinyan manipulyasiya məqsədli təkliflər verməkdən çəkinməli, mövzu barəsində daha ciddi düşünməlidir. Düşünməli və gecindən də olsa anlamalıdır ki, zaman uzatmaqla, onun-bunun ağzı ilə danışmaqla, günbəgün makronlaşmaqla nəyəsə nail olmaq mümkün deyil".

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov Paşinyanın sülhdən yayınmaq üçün ən müxtəlif yollara əl atıldığını söylədi: "Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan üzərinə götürdüyü öhdəliklərdən, o cümlədən beynəlxalq təşkilatların vəsiqəçiliyi ilə aparılan danışıqlarda olan öhdəliklər də daxil olmaqla, həmçinin sülh sazişini imzalamaqdan yayınmaq üçün hər dəfə müxtəlif təkliflər irəli sürür. Məqsəd necə olursa-olsun Bakını sülh prosesini pozmaqda ittiham etmək, dünya ictimaiyyətinin qınağına çəkmək və qisas almaq üçün münasib vaxtın yetişməsinə gözləməkdir. Təəssüflər olsun ki, Qərb Paşinyanın ikili oyunlarına, onun məsum və sülhpərvər roluna bəzən aldanır. Paşinyan öz öl-kəsində silahlara nəzarət edə bilsəydi, 17 min "Kalaşnikov" avtomatı "it-bata" düşməzdi. Bu silahların harada olmasına və necə "it-bata" düşməsinə aydınlıq gətirməsə, təhlükələrin sovuşmasından danışmaq sadəlövlük olardı. Paşinyanın Bakıya göndərdiyi son təkliflərini qəbul edilməz hesab edirəm. Azərbaycan Ermənistan kimi məkrli və təcavüzkar, həmçinin da yaradıldığı gündən xəyanət yolu tutan, böyük güclərin istifadə alətinə çevrilən bir dövlətlə qonşudur. Ona görə də məcburam ki, ayıq-sayıq və güclü olmaqla, günbəgün makronlaşmaqla nəyəsə nail olmaq mümkün deyil".

Paşinyan indi də Ribbentrop rolunda

Azərbaycana qarşılıqlı hücum etməmək haqda pakt imzalamayı təklif edən erməni baş nazir unudur ki, Almaniyanın xarici işlər naziri bu kimi oyunlara görə ölümə məhkum edilib

lەر irəli sürür. Məqsəd necə olursa-olsun Bakını sülh prosesini pozmaqda ittiham etmək, dünya ictimaiyyətinin qınağına çəkmək və qisas almaq üçün münasib vaxtın yetişməsinə gözləməkdir. Təəssüflər olsun ki, Qərb Paşinyanın ikili oyunlarına, onun məsum və sülhpərvər roluna bəzən aldanır. Paşinyan öz öl-kəsində silahlara nəzarət edə bilsəydi, 17 min "Kalaşnikov" avtomatı "it-bata" düşməzdi. Bu silahların harada olmasına və necə "it-bata" düşməsinə aydınlıq gətirməsə, təhlükələrin sovuşmasından danışmaq sadəlövlük olardı. Paşinyanın Bakıya göndərdiyi son təkliflərini qəbul edilməz hesab edirəm. Azərbaycan Ermənistan kimi məkrli və təcavüzkar, həmçinin da yaradıldığı gündən xəyanət yolu tutan, böyük güclərin istifadə alətinə çevrilən bir dövlətlə qonşudur. Ona görə də məcburam ki, ayıq-sayıq və güclü olmaqla, günbəgün makronlaşmaqla nəyəsə nail olmaq mümkün deyil".

həl qoymadan Ermənistanı danışıqlara məcbur etməli və şərtlərini dikte etməlidir. Heç kəsə sirr deyil ki, Ermənistan indiki reallıqlarda Bakı ilə sülh sazişi imzalamayacaq. Paşinyanın da Ribbentrop rolunda çıxış etməsi mümkün deyil. Əvvəla qeyd edim ki, Ribbentrop - Molotov paktı faşist Almaniya ilə SSRİ arasında Şərqi Avropanın öz aralarında bölünməsinə nəzərdə tuturdu. Həmin pakt əsasən, SSRİ Pribaltika, Finlandiya, Polşa, Rumıniya ərazilərinin bir hissəsini özünə ilhaq etdi. Faşist Almaniya da eyni addımları atdı. Bu akt imperialist güclərin dünyanın yenidən nüfuz dairələrinə bölüşdürülməsi və işğal siyasətini razılaşdıran cinayətkar bir akt idi. Azərbaycan SSRİ deyil və təcavüzkar siyasət yürütməyir. Xarici siyasətinin də ana xəttini sülh və təhlükəsizlik tutur. Azərbaycan heç yerə hücum etməyə hazırlaşmır. Baxmayaraq Qərbdə də ermənilərin bu yalanına inananaqlar var. Əksinə, Azərbaycan özünün Ermənistanın revanşist qüvvələrindən etibarlı müdafiəsini qurmalıdır. Lakin bu heç də o anlam kəsb etməməlidir ki, sonsuza qədər Ermənistanla sülh barədə danışmaladı, işğal altında qalan ərazilərini qaytarmamalıdır, milli maraqlarından imtina etməlidir. Azərbaycan Böyük Öndər Atatürkün "Yurdda sülh, cahanda sülh" prinsipinə əsaslanmalıdır".

□ **Cavanşir ABBASLI**
"Yeni Müsavat"

Qərb Armen Qriqoryanı hakimiyyətə hazırlayır

Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryanla hakim "Vətəndaş sazişi" partiyasının üzvləri arasında münasibətlər gərgin inamsızlıq sferasına daxil olub.

Bu haqda "Hraparak" nəşri yazıb.

"Vətəndaş sazişi" partiyasının artıq qərbyönlü komanda yoldaşlarına isti münasibət yoxdur, çünki Qriqoryan nə vaxtsa komandadan ayrılıb və ön plana keçib. Hər kəs Qarabağ mənşəli olduğunu inkar edən Armen Qriqoryanın partiya üzvləri arasından Qərb tərəfindən seçildiyini və hətta Nikol Paşinyanın varisi hesab edildiyini anlayıb", - deyər erməni nəşri yazır.

Nəşr iddia edir ki, Paşinyan Qərbin tələblərini yerinə yetirməsə, saziş imzalamaqdan imtina etsə və Rusiyaya qarşı aydın siyasət yürütməsə, o zaman onu planlarını tərəddüd etmədən və böyük məmnuniyyətlə həyata keçirəcək Qriqoryanın əvəzləməsi istisna edilmir.

"Vətəndaş sazişi" partiyasının komandaxili müzakirələrində deyilir ki, Paşinyan əvvəlcə bu ssenarini ciddi qəbul etmədisə, artıq indi Armen Qriqoryanın Qərblə müstəqil oyunu onu narahat etməyə başlayıb", - deyər Ermənistan qəzeti vurğulayır.

Xameneyinin müşaviri İrəvanda

Nikol Paşinyan İrəvanda İranın Ali Rəhbəri Seyid Əli Xameneyinin müşaviri Kamal Xarazi ilə görüş keçirib.

Görüşdə tərəflər Ermənistan və İran arasında münasibətlərin inkişafı, Cənubi Qafqazdakı vəziyyəti və "Sülh kəşisməsi" layihəsini müzakirə ediblər.

Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin doğum günüdür

Bu gün Azərbaycanın dövlət və ictimai xadimi, siyasətçi və publisist, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin (1918-1920) banilərindən və Azərbaycan siyasi mühacirətinin liderlərindən olmuş Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin doğum günüdür.

Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin anadan olmasından 140 il ötür.

Rəsulzadə 1884-cü il yanvarın 31-də Bakının Novxanı kəndində anadan olub. Atası oğlunu məşhur pedaqoq Sultan Məcid Qənizadənin müdir olduğu ikinci "Rus-müsəlman" məktəbinə qoyub, buranı bitirdikdən sonra M.Ə.Rəsulzadə öz təhsilini Bakı texniki məktəbində rus dilində davam etdirib.

Milli istiqlal hərəkatımızın və təkə türk ellərində deyil, bütün Şərq, İslam aləmində ilk respublika üsul-idarəsi olan Azərbaycan Demokratik Respublikasının təməl daşını qoyan Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin inqilabi fəaliyyətinin ilk illəri də məhz bu dövrə təsadüf edib. 1902-ci ildə on yeddi yaşında olan M.Ə.Rəsulzadə "Müsəlman gənclik təşkilatı"nı yaradıb. Bu, XX əsrdə Azərbaycanda rus müstəmləkə üsul-idarəsinə qarşı gizli mübarizə aparan ilk siyasi təşkilat olub.

1917-ci ilin payızında M.Ə.Rəsulzadə Rusiya parlamentinə Azərbaycan və Türkünstandan millət vəkili seçilib. 1918-ci il mayın 26-da Zaqafqaziya seymində daxili fraksiyaların çekişmələri nəticəsində ləğv olunub. Həmin ayın 27-də seymin müsəlman fraksiyasına daxil olan müxtəlif partiyaların üzvlərindən ibarət olan Azərbaycan Milli Şurası yaranıb. Səs çoxluğu ilə M.Ə.Rəsulzadə Milli Şuranın sədri seçilib.

1918-ci il mayın 28-də bütün ölkələrin radio stansiyaları və qəzetləri Azərbaycan istiqlaliyyətinin elan olunmasını dünyaya yayıblar. Bu, o demək idi ki, Azərbaycan xalqı öz varlığını, bir xalq kimi mövcudluğunu bütün bəşəriyyətə çatdırıb və milli dövlətini qurduğunu tam şəkildə bəyan edib. Fətəli Xan Xoyskinin başçılığı ilə Azərbaycan Demokratik Respublikası hökuməti təşkil olunub. Beləliklə, Azərbaycan xalqı nəinki türk xalqları arasında, həmçinin bütün Şərqdə ilk dəfə olaraq respublika qurub.

Lakin Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin ömrü cəmi 23 ay çəkib. 1920-ci ilin 28 aprelində Azərbaycanın sovet Rusiyası tərəfindən işğalından sonra M.Ə.Rəsulzadə vətəni tərk etmək məcburiyyəti ilə üzləşib. Uzun illər xaricdə Azərbaycanın azadlığı uğrunda mübarizə aparmış M.Ə. Rəsulzadə 1955-ci il martın 6-da Ankarada şəhər xəstəliyindən vəfat edib.

Cümhuriyyətin bayrağını də ürəklərdəki Cümhuriyyətə ucaltıb millət fədailərinə, o cümlədən və daha çox M.Ə.Rəsulzadəyə qarşı barışmaz mübarizə apardı.

Bu gün M.Ə.Rəsulzadənin Hollivud filmləri üçün cazibədar dramaturji material olacaq kəşməkeşli ömür yolu, millət qarşısındakı misilsiz xidmətləri, say-sız-hesabsız əsərləri gün işığına çıxarılmışdır. Müasir gənclik onu tanıdıqca daha çox sevir. Sevdikcə onu dünyanın böyük tarixi şəxsiyyətləri sırasında görür.

İstiqlalımızın Siyavuşu

Tarix öz köksündə və çoxqatlı yaddaşında yalnız global ideyaların daşıyıcılarını saxlayır. Azərbaycan siyasi tefəkkürünün simvolu olan Məhəmməd Əmin Rəsulzadə global ideyaların daşıyıcısı və bu tarixin özünü yaddaşından idi. O, milli tariximizin Mirzə Fətəli Axundov və Həsən bəy Zərdabidən başlanan yeni səhifəsini tamamladı. Rəhbərlik etdiyi milli hərəkatın ideologiyasını hazırladı, beynlərə istiqlal toxumu səpdi, milli müstəqillik məsələsini gündəmə gətirdi. Məsləkdaşları ilə birlikdə Şərqdə ilk parlamentli respublika - Cümhuriyyət yaratdı, Şurayı-Millinin Rəisi, müstəqil Azərbaycanın ilk dövlət başçısı oldu.

Qulu MƏHƏRRƏMLİ, professor

planları qanlı savaşa səbəb oldu. Bu savaşlarda Osmanlı dövlətini və İranı məğlub edən Çar Rusiyası çoxdan can atdığı Krımı, sonra da Qafqazı ələ keçirdi. Uzun illər davam edən müharibələrdən sonra əvvəlcə Dağıstanın yerli xalqları rus təbəəliyinə keçdi. Ardınca isə Cənubi Qafqazda öz dövlətləri olan gürcülər və azərbaycanlılar rus işğalına məruz qaldılar. Gəncədə Cavad xan təpədən-dırnağa kimi silahlanmış işğalçı rus ordusuna qarşı sonadək müqavimət göstərdi. O, həlak olduqdan sonra işğalçılara müqavimət göstərə bilməyən pərakəndə xanlıqların süqutu ilə Azərbaycan dövlətçiliyinə son qoyuldu.

Süqutundan sonra da onu yaşatmaq və dirçəltmək üçün böyük mücadilə apardı. "Bu, bir fasilədir, istiqlal günəşi yenidən doğacaqdır" dedi. Və həmin günəş yenidən doğdu... Doğan günəş həm Cümhuriyyət banisinin uzun illər xaldan gizlədilmiş istiqlal savaşının, həm də Azərbaycan xalqının rus müstəmləkəsinə qarşı azadlıq mübarizəsinin üzərinə işıq saldı...

XVIII əsrin əsrin əvvəllərindən başlayaraq I Pyotrun Avropaya pəncərə açması ondan sonra taxta çıxmış II Yekaterinanı da Asiyaya qapı açmağa həvəsləndirdi. Tezliklə rus süngüləri Qafqaz dağlarında parlamaya başladı. Qonşu torpaqları işğal edərək ölkə ərazilərini genişləndirən zəhmli II Yekaterina Rusiyanı adı dövlətdən imperiyaya çevirdi.

XIX əsrin əvvəllərində Rusiyanın öz sərhədlərini cənuba doğru daha da böyütmək, Qara dənizə və Hind okeanına çıxmaq

Rəsulzadə ruhən şərqli olsa da, milli hərəkatda Qərb tefəkkürü ilə davranırdı. O, orta əsrlərə məxsus cəngavərlik dövrünün çoxdan keçdiyini yaxşı anladığından xalqı öz müstəqilliyinə qovuşdurmağın dinc üsulunu - siyasi mübarizə yolunu seçdi. Ana dilində təhsilin olmadığı, dini avamlıq və mövhumatın dərin kök saldığı, cəhəlin zəhinlərə dərin nüfuz etdiyi bir cəmiyyətdə siyasi mariflənmə işi apardı. Özündən əvvəlki maarifçilər kimi şüurları oyatmaga, insanları hərəkatə gətirməyə çalışdı.

Gənc yaşlarından məsləkdaşları ilə birlikdə siyasi təşkilatlar yaradıb qəzetlər təsis edən M.Ə.Rəsulzadə millətin gözüni açmağa, onu dünyadakı mətləblərdən agah etməyin yollarını aradı. Ali məqsədinə doğru gedən yollarda əziyyətlərə düşərək, əzablara qatlaşıb, dəfələrlə ölüm təhlükəsi ilə üzləşdi, qərbi ölkələrdə mühacirət həyatı yaşadı, maddi sıxıntılar, mənəvi iztirablar çəkdi, həbsxanalara düşdü, lakin əqidəsindən dönmədi. Mübarizə dostu, məşhur tatar siyasətçisi Abdulla Taymasın dediyi kimi, "Rəsulzadə öz xalqının azadlığı və istiqlalı uğrunda mübarizədə hər şeyini - rahatlığını, sağlamlığını, ailəsini, nəhayət, bütün həyatını qurban verdi..." Lakin bu ibrətamiz həyatı ilə göstərdi ki, tarixin həlledici anında millət nəminə çəkilən zəhmətlərin, tökülən qanların, yıxılan xanımınların, axıdılan göz yaşlarının yalnız bir təsəllisi vardır: İSTİQLAL!

Hərbi-siyasi cəhətdən çox mürəkkəb bir tarixi şəraitdə aparılan cətin mübarizədən sonra 1918-ci il mayın 28-də həmin istiqlal ideyası gerçəkləşdi. Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin üzərinə qoydu.

məd Əminin rəhbərlik etdiyi milli hərəkat nəticəsində türk-müsəlman Şərqində ilk parlamentli respublika - demokratik idarəçiliyə əsaslanan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti yaradıldı. Rəsulzadə bu cümhuriyyətin nəzəri əsaslarını, onun ideologiyasını hazırladı, müstəqil ölkənin ilk dövlət başçısı oldu. Bu səbəbdən də haqlı olaraq onun adı bu gün Azərbaycan xalqının istiqlal savaşının, milli məfkurəsinin və dövlət müstəqilliyinin simvoluna çevrilib.

Azərbaycan siyasi tefəkkürünün onurğa sütunu və təmsilçisi olmaqla yana-

şı, M.Ə.Rəsulzadə həm də bir mütəfəkkir və kulturoloji hadisə sayılır. Onun zəngin və çoxşaxəli yaradıcılığı bu tarixi şəxsiyyətin Azərbaycanın kulturoloji fenomeni kimi dəyərləndirilməsini şərtləndirir. Çünki o, siyasi lider kimi Azərbaycanın istiqlaliyyəti ilə yanaşı, bu xalqın tarixinin yazılmasına və öyrənilməsinə, onun milli ədəbiyyatının araşdırılmasına, mətbuatının və Ana dilinin tərəqqisinə, milli mədəniyyətinin tarixi qaynaqlarının üzə çıxarılmasına və təbliğinə böyük önəm vermişdir. Təəssüf ki, onun bədii yaradıcılığı, poetik dünyası, dram əsərləri az öyrənilib.

Cümhuriyyətin süqutundan sonra Rəsulzadə gizlənməyə məcbur olduğu Lahıc dağlarında bu gün də çox populyar olan "Əsrimizin Siyavuşu" əsərini yazmışdı. Firdovsinin "Şahnamə"sindən qaynaqlanan həmin əsərdə deyilir ki, "istiqlal nəşəsi fədailər yetişdirir, necə ki, Türkiyə yetişdirir. Fikir öldürülməz, necə ki, Neronun arslanları xristianlığı parçalaya bilmədi". O, böyük inamla yazırdı ki, Musa peyğəmbərin Fironndan qaça bilməsi haqqın, Qalileyin cəllad önündə susmaması isə söz və fikrin əbədiyyətidir. Yaşadığı tale baxımından özü də Azərbaycan istiqlalının Siyavuşuna çevrilən Məhəmməd Əmin belə hesab edirdi ki, "Cümhuriyyət fikrinin keçici bolşevik istilasına ilə yaxıcı, yırıqçı qüvvələriylə qəhr olunacağını" düşünmək acizdir, "sadəcə bir qığılcım kifayətdir ki, bu müqəddəs atəş təkrar yansın". Uzun sürən sovet istilasından sonra tarix bu sözlərdəki uzaqqören həqiqəti sübut etdi...

Sovet rejimi 70 il ərzində Şərqdə ilk demokratik

Füzulinin ağlamasının səbəbləri

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Rəhbərlik qərar vermişdir, bu il şair Füzulinin 530 illiyi qeyd olunacaqdır. Yəqin tədbirlər sırasında şairin adını daşıyan rayonun işğalçılardan tam azad edilməsinə də nəşə həsr edilir. Lazımdır.

Şairin el arasında çox populyar olan "Şikayətnamə" əsəri vardır və mənəcə, yubiley tədbirləri sırasında buna xüsusi yer vermək olar. Aktualdır. Məsələn, nazirliklərin qabağında uşaq pulu, pensiya, sosial yardım axtaran zəhmətkeşlərə, dövlət büdcəsindən pul dilənən yaradıcı (əslində yarıncı) birliklərin nümayəndələrinə - şair, yazıçı, rəssam, bəstəkar, rejissor və sairələrə "Şikayətnamə"dən parçalar əzbərlətmək olar.

Hərçənd onların çoxu rəhmətlik şairin günündə deyil, hökumətdən (oxu: sultandan) yetərincə ənam almışlar. Bəzilərinin hətta 4 nəslə hökumətlərin etəyində oturub xıdır-xıdır yeməklə məşğuldur. Ev, maşın, məşuqə, cımaq-qaraların külliyyatının nəşri, uşağa iş, arvada kürk, nə bilim, daha nələr... Bir el şairimiz var, vaxtilə dirəşmişdi ki, mən ölüm, mənə fəxri xiyabanda yer verməyin. İndi deyir, siz ölün, orada birinci məni basdırmalıdılar. Hökumətdən iki dəfə ev alıb, üçüncüsünün də siyahısına girib. Maşallah, iştahı yaxşıdır. İmkan versən dünyanı basar yeyər.

Füzulinin o əsərinin tarixçəsini xatırlatmaq isə yerinə düşər. Şairin bəxti bir növ gətiribmiş, həmin dövrün ən bərk gedən padşahlarında Osmanlı sultanı 1-ci Süleyman Qanuni zamanında yaşamışdır. Süleyman müəllim dünyanın yarısını tutmuşdu, eyni zamanda çoxlu arvadları da olub, güman edirəm ünlü türk serialında bunlar ətraflı işıqlandırılmışdır. Mövzumuz bu deyil.

Xülasə, şair peşəsi həmişə acından günorta duranlar kateqoriyasına aiddir, Füzuli babamızın da vəziyyəti yaxşı olmayıb. Kişi fikirləşib nə eləsin, Sultan Süleymana azı 5 dənə qəsidə yazıb. Açıq göstərsək, qəsidə Şerq poeziyasında yaltaqlıq üsullarından biridir. Bu janrdə adətən rəhbərlikdəki kiməsə tərif vurursan ("qəsidə - böyük bir şəxsi və ya tarixi bir hadisəni mədh və tərif edən, adətən təntənəli, uzun lirik şeir" - lüğətdən). Həmin qəsidələrdən ən məşhurlarından biri "Gül" qəsidəsidir, 60-a yaxın bənddən ibarətdir, sayıb bitirənəcən əldən düşdüm, ona görə dəqiq rəqəmi bilmirəm. Rəhmətlik sanki adını doğrultmaq üçün əməllicə uzunçuluq edib, sultana faktiki poema yazıb. Poemadan bir bəndi yazaq, sözümüz qəribçiliyə düşməsin: "Şahi-din Sultan Süleymani-səadətmənd kim, Kəsb edər xülqi-xoşundan nüzheti-ətvər gül". Tərcüməsi belədir ki, gül dinin şahı, səadətli Sultan Süleymanın xoş əxlaqından lətifliyi və zərifliyi öyrənir. Təsəvvür elə. Hansı padşaha belə şeir yazsan, adama qızıldan heykəl qoymalıdır.

Ancaq yazdığımız kimi, şair padşahdan yanmayıb. Ona cəmi-cümlü 9 axça sultan təqaüdü kəsiblər, onu da minnət-sünnətlə veriblər. Ona görə də "Şikayətnamə" "Salam verdim - rüşvət degildir deyü almadılar" cümləsi ilə başlayır. Sitat: "Dedim: "Mənim rəyətimi vacib görmüşlər. Və mənə bərat-təqaüd vermişlər ki, övqədən həmişə bəhrəmənd olam. Və padşaha fərağət ilə dua qılam". Dedilər: "Ey miskin! Sənin məzəliminə girmişlər və sənə sərmayeyi-tərəddüd vermişlər ki, müdam fədsiz cidal edəsən. Və namübarək üzler görüb, namülayim sözlər eşidəsən". Qisası, məmurlar şairə deyir ki, sənə təqaüdü məzələnmək, səni ələ salmaq üçün kəsmişik. Əsərin axırında şair həmin sultan vəqfinin məmurlarını yuxarılara şikayət yazacağı ilə hədələyir, onlar isə deyir ki, əlin çatan yerə yaz, "katibləri razı etmişiz".

Mənə şairə verilməli olan təqaüdü dəyəri də maraqlı gəldi, araşdırdım, həmin dövrə 1 Osmanlı axçası (gümüş pul olub, orijinalda adı akçe-dir) ilə 1,5 kilo çörək və ya yarım kilodan azca çox qoyun eti almaq mümkün imiş. Şairə sultanın ehtiyat fondundan 9 axça pensiya verildiyini nəzərə alsaq, belə çıxır ona indiki pulla 60-70 manat arası pul verilməliymiş. (Yarım kilo qoyun etinin dəyərini 6 manat ətrafında qəbul edərək hesabladım. Çörəklə hesablasam lap az çıxırdı).

Adamın niyə daim kədərli olduğunu başa düşdünüz-mü?

Bakı ötən həftə AŞ PA-da formalaşan dözülməz irqçilik, azərbaycanofobiya və islamofobiya mühiti qarşısında bu qurumla əməkdaşlığı dondurdu. Öz növbəsində AŞ PA Azərbaycan nümayəndə heyətinin səlahiyyətlərini təsdiqləməkdən imtina edib. Bu qərarın lehinə 76 deputat, əleyhinə 10 deputat səs verib, 4 deputat isə bitərəf qalıb.

Qeyd edək ki, Ukrayna, Gürcüstan, Bolqarıstan, Yunanıstan, Kipr, Latviya, Lixtenşteyn, Moldova, Macarıstan, Niderland, Polşa, Şimali Makedoniya, Serbiya, Slovakiya, Monteneqro, Çexiya və Estoniya nümayəndə heyətləri səsvermədə iştirakdan imtina ediblər.

Məyusedici haldır ki, Azərbaycanın bir sıra Avropa ölkələri ilə yaxın, sıx əməkdaşlığa malik olmasına baxmayaraq, əraziləri işğala məruz qalmış Ukrayna, Moldova və yaxın qonşumuz Gürcüstan belə bu sırada yoxdur. Gürcüstan, Ukrayna və Moldova nümayəndə heyətlərinin AŞ PA-da keçirilmiş səsvermədə nümayiş etdirdikləri mövqə ölkələrimiz və xalqlarımız arasında formalaşmış münasibətlərin ruhuna ziddir. Ekspertlərə görə, bu mövqə əslində Azərbaycana arxadan zərbədir. Azərbaycan aktiv diplomatiya potensialına

AŞ PA-da müzakirə olunan məsələlərdən biri də Azərbaycanın ərazi bütövlüyü ilə bağlıdır. Bu o deməkdir ki, artıq dünya nizamı ciddi şəkildə pozulub. Dövlətlərarası əlaqələr süni, düşünülmüş və uzaqgörən siyasətdən uzaq bir müstəvidə cərəyan edir. Azərbaycan Ukraynanın ən çətin günündə onu humanitar yardımlarla təmin edib.

sədrlik etməlidir, ümumiyyətlə, bu qurumda iştirakını dayandırmalıdır. GUAM daxili Rusiyaya qarşı separatçılıqdan əziyyət çəkən respublikaların qurduğu bir qurum idi. Bir dönmə Özbəkistan da burada iştirak etdi, sonra Əndican hadisələrindən sonra fəaliyyətini dayandırdı. Heç kəsə sirrə deyil ki, GUAM-ın qurulmasının

gilədiyi mövqə məyusedicidir. Xüsusilə Ukrayna, Moldova və Gürcüstanın yanaşması təəssüf doğurdu. Çünki bu ölkələr GUAM-da Azərbaycanla tərəfdaşdır və hazırda təşkilata rəhbərlik edən Azərbaycana qarşı çıxdılar. Moldova bizə qarşı səs verdi, Ukrayna və Gürcüstan isə səsvermədə iştirak etmədi. Ukrayna və Gürcüstanın səs-

GUAM-dakı üç ölkənin "arxadan zərbəsi"

Azərbaycanın dost bildiklərinin AŞ PA-da sərgilədiyi mövqə Bakının onlarla münasibətlərə yenidən baxmağını zəruri edir

Bakı hər zaman Ukraynanın ərazi bütövlüyünü tanıdığını vurğulayıb. Ukraynalı deputatlar AŞ PA-da Azərbaycanın yanında olmamaqla ölkəmizə arxadan zərbə vurmuş oldular. O ki qaldı GUAM məsələsinə, düşünürəm ki, Azərbaycan bu təşkilatdan çıxmalıdır. Gürcüstan Azərbaycanın qonşusu olduğu halda səsvermədə iştirak etmədi. Halbuki bu ölkə Azər-

başında Amerika durmuşdu. Onsuz da neçə il idi ki, GUAM formal bir təşkilata çevrilmişdi. MDB özü də ciddi fəallığı ilə seçilmir, hələ ki qaldı bu təşkilatın daxilində qurulan hansısa bir qurum. GUAM öz qurulma fəaliyyətini doğrultmadı. Azərbaycan ərazi bütövlüyünü həll etdikdən sonra GUAM-da qalmasına ehtiyac qalmır. Bir də ki, əgər çətin bir dö-

vermədə iştirak etməməsi siyasi gediş idi, çünki Avropaya qarşı çıxma bilmirlər, səsvermədə iştirak etməməklə Bakıya qarşı da mövqə sərgiləmədiklərini göstərirlər. Lakin bununla Azərbaycanı tək qoydular. Halbuki səsvermədə iştirak edə, nəticəyə təsir edə bilməsələr də, Azərbaycanı dəstəkləməklə mövqələrini sərgiləyə bilirdilər. GUAM-da təmsil olunan üç ölkə-

malikdir və GUAM-a sədrliyi dövründə bu potensialdan istifadə edərək təşkilata yeni nəfəs verə biləcək. Lakin həmin ölkələrin belə davranışı Azərbaycanı bir daha düşünməyə vadar edir.

Sabiq deputat, siyasi şərhçi Sona Əliyeva hesab edir ki, GUAM-dan çıxmağın vaxtıdır: "AŞ PA-da Azərbaycanla bağlı səsvermədə bitərəf qalan ölkələrin son siyasi gedişləri böyük suallar doğurur. Əslində həmin ölkələrdə ki, ölkəmizdən qaz almaq istəyirlər. Hətta həmin ölkələrin ən ali liderləri belə Azərbaycan Prezidenti ilə görüşmək üçün randevu sırasına dururlar. Hətta Serbiya prezidenti bu yaxınlarda həmin fikri açıq şəkildə, ictimaiyyət önündə səsləndirmişdi. Onlar bir şeyi unutmalıdırlar ki, Azərbaycanın diplomatiya yaddaşı heç nəyi yaddan çıxarmır. Rəsmi Bakı bu vaxta qədər Serbiyanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyib. Məhz bu faktora görə, Kosovanın müstəqilliyini tanımayıb. Rəsmi Belqrad bu nüansı unutmamalı idi. Axi

baycanın böyük enerji layihələri sayəsində ayaq üstə durmaqdadır. Moldova ilə də münasibətlər ən yüksək səviyyədədir. Amma onlar da bizimlə səmimi münasibət qurmaq istəmədiklərini son hadisələrdə göstərmiş oldular. Ona görə də bu ölkələrlə eyni platformada təmsil olunmaq bizə bundan sonra uğur gətirməyəcək. Çünki hər üç ölkənin prezidenti hazırda SOROS Fondunun maliyyə dəstəyi ilə hakimiyyətə gəlib. Onlar haqqın, ədalətin yox, öz ağalarının maraqlarını dilə gətirirlər. Onların dedikləri ilə oturub-dururlar. Biz GUAM-dan da nüfuzlu təşkilatlarda əsas söz sahibi olmuşuq, uğurlu idarəçiliklə yadda qalmışıq. Üstəlik, ərazi bütövlüyümüzü də bərpa etmişik. Ona görə də düşünürəm ki, GUAM adlı təşkilatdan çıxmağın vaxtıdır".

AĞ Partiya başqanının I müavini, siyasi şərhçi Əhəd Məmmədli Azərbaycanın GUAM-a heç bir ehtiyacının qalmadığını vurğuladı: "Bu haldan sonra Azərbaycan GUAM-a nəinki

nəmdə həmişə dəstək verdimiz, həm də GUAM daxilində tərəfdaşlarımız sayılan ölkələr bizə dəstək olursa, bizim də onlara daha dəstək olmağımız milli-dövlət mənafeərimizə ziddir. AŞ PA-da Azərbaycana qarşı səsvermədə əgər bizə Ukrayna, Gürcüstan, Moldova dəstək olursa, nə vaxt yanımızda olacaqlar? Heç vaxt. Mən həmişə demişəm ki, Gürcüstan bizə dost ölkə olmayıb, olmayacaq da. Ukraynada erməni lobbisi güclüdür və bu da onların bizimlə münasibətində öz sözünü deyir. Moldova isə qalıb Avropa ilə Rusiyanın arasında, nə etdir, nə də balıq.

GUAM-dan çıxmaqla həm də Azərbaycan bununla Ukrayna, Gürcüstan və Moldovaya AŞ PA-da göstərdikləri bifəvə mövqələrinə cavab vermiş olar".

Siyasi analitik Asif Nərimanlı rəsmi Bakının bu təşkilatla bağlı siyasətinə yenidən baxacağını düşünür: "Azərbaycanın dost bildiyi və münasibətlərinin yüksək olduğu ölkələrin AŞ PA-da sədr-

nin - Ukrayna, Moldova və Gürcüstanın Azərbaycana arxadan zərbə vurmağı təşkilatın perspektivini də sual altına salır, xüsusilə təşkilatın güclənməsi baxımından. Azərbaycanın GUAM-da sədrliyə başlaması bu təşkilatın beynəlxalq nüfuzunun güclənməsinə təsir yaradıb. Çünki Azərbaycan diplomatik potensialından GUAM-ın beynəlxalq siyasətdə aktivləşməsi, güclənməsi istiqamətində istifadə edə bilər. Qoşulmama Hərəkatı kimi nəhəng təşkilata sədrliyi dövründə Azərbaycanın bu hərəkatı dünyanın siyasi mərkəzinə çevirməsi, eləcə də hərəkat daxilində münasibətləri daha yüksək səviyyədə təşkil etməsi belə nümunələrdəndir. Eyni perspektiv GUAM üçün də yaranmışdı, lakin təşkilata üzv olan 4 ölkədən üçünün sədrlik edən Azərbaycana qarşı sərgilədiyi mövqə bu gözləntiləri sual altına salır. İstisna deyil ki, rəsmi Bakı bunu unutmayacaq və GUAM üçün edə biləcəklərinə yenidən baxacaq".

□ **Cavansir ABBASLI**
 "Yeni Müsavat"

Ermənistanda Qarabağ ermənilərinin repatriasiyası üçün yeni yaradılmış komissiya işə başlayıb, tərkibi getdikcə genişlənir. Bu barədə "AzadlıqRadiosu"nun erməni xidmətinə özünü "Dağlıq Qarabağın xarici əlaqələr komissiyasının sədri" adlandıran Vahram Balayan məlumat verib. Qeyd edək ki, bu, hökumətin təşəbbüsü deyil. Komissiya Qarabağdan olan ayrı-ayrı separatçıların, eləcə də onun sədri olan Ermənistanın keçmiş xarici işlər naziri Vardan Oskanyanın təşəbbüsü ilə yaradılıb.

Etiraf etmək lazımdır ki, hazırda Ermənistanda ermənilərin geri qaytarılması məsələsi gündəmdədir. Dövlət rəsmiləri çıxışlarında əsasən Qarabağ ermənilərinin erməni cəmiyyətinə integrasiyasından, onlara vətəndaşlıq verilməsindən, humanitar ehtiyaclarının ödənilməsindən bəhs edirlər. Qarabağa qayıdış mövzusunə gəlincə, bu, əsasən artıq adıçəkilən Vardan Oskanyanın xüsusi fəal olduğu revanşist və müxalifət dairələrində müzakirə olunur. Azərbaycan hakimiyyəti ölkə vətəndaşlığını qəbul etmək istəyən Qarabağ erməniləri üçün qapıların açıq olduğunu bəyan edir. Rusiyanın rəsmi hakimiyyət orqanları da iddia edir ki, Qarabağdan köçmüş ermənilərin ən azı bir qisminin geri qaytarılması üçün real imkanlar var. Yeri gəlmişkən, bu, Rusiya sülhməramlı kontingentinin hələ də Qarabağda qalmasının səbəblərindən biri kimi izah edilir. Buna baxmayaraq, Ermənistanı revanşistlər, eləcə də Qarabağı tərk edən bəzi separatçılar tamam başqa konsepsiya üzərində düşünürlər. Məsələn, Vardan Oskanyanın çıxışlarında daim belə bir fikir eşidilir ki, ermənilərin Qarabağa qayıtması onlara xüsusi status, habelə "təhlükəsizlik təminatı" verilməlidir. Yeni Oskanyanın və onun həmfikirələrinin Qarabağa qayıtmaq konsepsiyası əslində revanşist planın tərkib hissəsidir. Təsədüfi deyil ki, "Oskanyan komissiyası"na Daşnaksütyun millətçi partiyasının nümayəndələri daxildir. Beləliklə, Ermənistandakı revanşist qüvvələrin Qarabağ separatçıları ilə birlikdə erməniləri hansısa status altında Azərbaycana qaytarmaq, daha sadə desək, separatizmi "yenidən alovlandırmaq" məqsədi ilə birləşdiyi görünür. Özünü "DQR-in xarici əlaqələr üzrə komissarı" adlandıran Vahram Balayan onu da deyib ki, yeni

Xankəndinə qayıtmaq üçün petisiyaya başladılar

Başı əzilmiş xunta rejiminin dirçəldilməsi üçün İrəvanda təhlükəli proseslər başladıldı; Ermənistanı fəlakətə sürükləyənlərə Bakıdan sərt cavablar

yaradılan "komissiya" müxtəlif beynəlxalq mərkəzlərlə əməkdaşlıq edəcək. Balayan onu da bildirir ki, Qarabağa qayıdış ermənilərin təhlükəsizlik sistemindən əlavə Ermənistanla birbaşa əlaqəsi olmalıdır. Yəni "Laçın dəhlizi" bərpa olunmalıdır. Maraqlıdır ki, "Oskanyan Komissiyası"nın yaradılması ilə eyni vaxtda sosial şəbəkələrin erməni seqmentində ermənilərin Qarabağa qayıtması ilə bağlı petisiya hazırlanması ilə bağlı mesajlar yayılıb. Qərbdəki ermənipərəst dairələr və erməni diaspora təşkilatları Ermənistanın özündə revanşist qüvvələr və separatçıların qalıqları ilə birlikdə ermənilərin Qarabağa qaytarılması, onlara xüsusi statusun verilməsi istiqamətində fəal fəaliyyətini davam etdirir. Bu arada erməni kilsəsinin rəhbərinin ordu günü ilə bağlı müraciətinə yenə də revanşist əhval-ruhiyyə var. Revanş cəhdləri nə vəd edir?

Siyasi şərhçi Elşin Mirzəbəyli "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, revanş cəhdlərinin yenidən baş qaldırılması səbəbsiz deyil: "Separatçılar, onların himayəçiləri, Azərbaycan ərazilə-

rində aqressiv separatizmin, terrorizmin alovlanması və işğal faktoru üzərindən Ermənistanda hakimiyyət üzü görənlər uzun illər boyu erməni ultramillətçi təşkilatları, kilsə və diaspor qurumları, eləcə də peşəkar lobbicilik fəaliyyəti ilə məşğul olan təsisatlar, fondlar, xeyriyyə cəmiyyətləri, satqın siyasətçilər, siyasi korrupsionerlər və separatizmi, işğalı siyasi təzyiq alətində çevirənlərlə birlikdə bu amildən şəxsi mənafehləri, siyasi karyeraları, regiona müdaxilə imkanları üçün yararlanıblar. Nə az, nə çox, düz 30 il! 30 il on minlərlə insan öz bioloji və siyasi mövcudluqlarını Azərbaycan torpaqlarının işğalı, yüzminlərlə azərbaycanlının faciəsi üzərində qurub. 44 günlük müharibə və lokal antiterror əməliyyatları isə bütün bunlara son qoyub. Təəvvür edin, əgər erməni separatizmi, Azərbaycan ərazi iddiası, ultramillətçi ideyalar olmasa, bu adamlar nəyə yarayacaqlar? Heç nəyə. Diaspor və lobbicilik təşkilatları, kilsə, xeyriyyə cəmiyyətləri, fondlar nə işlə məşğul olacaqlar? Heç nə ilə! Qondarma erməni soyqırımı Baydenin öz təsirini tamamilə itirib və gərəksiz bir təzyiq aləti

olduğunu təsdiqləyib. Bu baxımdan, qondarma soyqırımı amilindən böyük pul, siyasi karyera qazanmaq mümkün olmayacaq. Bu səbəbdən də nəyin bənasına olursa-olsun separatizm amilini müxtəlif formatlarda - qazanc yeri, siyasi təzyiq və karyera imkanını qoruyub-saxlamağa, "humanitar yardımlar", "maliyyə dəstəyi" almağa çalışırlar. Yaxın perspektivdə və əsas hədəf bundan ibarətdir. Uzaq perspektivdə isə bu məsələdən siyasi təzyiq faktoru kimi istifadə etməyə çalışanlar Azərbaycan ərazilərini könüllü şəkildə tərk etmiş ermənilərlə bağlı məsələni, ən azı "insan haqları" kontekstindən daim gündəmdə saxlamağa çalışacaqlar". **E.Mirzəbəyli qeyd etdi ki, revanş cəhdlərinin əsas səbəbi də budur:** "Bu səbəbdən də işğaldan və separatçıların qanunsuz nəzarətindən azad etdiyimiz əraziləri mümkün qədər tez məskunlaşdırmalıyıq. İndiki Ermənistandan, Qərbi Azərbaycanın deportasiya olunan, zorla qovulan, hazırda həyat şəraitləri yaxşı olmayan soydaşlarımızı da, təbii ki, öz istəkləri ilə, stimullaşdırıcı tədbirlər həyata keçirməklə, onlar öz doğma yurd yerlərinə qayıdanadək

Xankəndinə və digər ərazilərə köçmələrinə nail olmalıyıq. Qərbi azərbaycanlı soydaşlarımızın öz ata-baba torpaqlarına qayıdışı, təhlükəsizlikləri təmin edilmədən Azərbaycan ərazilərini könüllü şəkildə tərk etmiş ermənilərin bircə nəfərinin də geriye qayıdışına imkan verilməməlidir".

Təhlükəsizlik üzrə ekspert İlham İsmayılın sözlərinə görə, ermənilər, xüsusilə də daşnaklar yaxşı bilirlər ki, Qarabağdan ermənilər kütləvi köç edəndən sonra, yeni erməninin olmadığı Qarabağda, hansı iddia ilə çıxış etməsindən asılı olmayaraq, nəyə nail olmaq mümkün deyil: "Necə ki, 1915-ci ildən sonra çeşidli "əzabkeş" obrazlarına girmələrinə baxmayaraq, realda Türkiyədən heç nə ala bilmədikləri kimi, Qarabağa da yalnız uzaqdan baxa biləcəklərinin fərqindədirlər. Odur ki, boğulan ermənilər saman çöpündən yapışmağı da, hər ehtimala qarşı firsət bilirlər. Xislətlərinə sadıq qalaraq "petisiya" toplayanlar, "müxtəlif beynəlxalq mərkəzlərə" müraciət edəcəklərini deyib, bütün zamanlarda olduğu kimi, problemlərini başqalarının əli ilə həll etməyi düşünürlər. Ermənilər belə Qarabağ istə-

yəndirsə, Qarabağın sahiblərinə - Azərbaycana müraciət etsinlər. Yalvarsınlar, əfv diləsinlər, şərtlərimizi qəbul edəcəklərinə dünya qarşısında söz versinlər... Biz də vəziyyəti dəyərləndirib bir qərar verərik. Yox, əgər xəstə Oskanyanın ağı ilə "xüsusi statusun verilməsini", dünyanın o başından qarantıya istəməsinə dilə gətirəcəklərsə, şərt qoyacaqlarsa, davam etsinlər, dəyirman bildiyini edəcək". **İlsmayıl bildirdi ki, erməni kilsəsi heç vaxt dindən, ayindən, dini inanclardan, insanların mənəviyyatına dinin müsbət təsirlərindən danışmayıb, dini moizələr oxumayıb:** "Tarixən, harada olmaqlarından asılı

olmayaraq, hər bir erməni keşişi, din xadimi, xüsusilə katolikoslar yalnız torpaq iddiasında olublar, "böyük erməni dövləti" qurmaq haqqında danışblar, bunun üçün terror təşkilatları yaradıblar, qətlər törədiblər, maliyyə toplayıblar. Ona görə də katolikos II Kareginin yeni ordu qurmaq, qisas almaq haqqında danışmasında təcəccüblü heç nə yoxdur. Amma "pozno Rita", Qarabağ qatırı getdi. Neçə ki, erməni var, revanş cəhdləri də hər zaman olacaq. Qonşuluğumuzda neçə ki, erməni yaşayacaq, hər zaman gözləri bizim torpaqlarda olacaq və biz də "çomağımızı əlimizdə tutacağıq".

Beləliklə, başı əzilmiş xunta rejiminin dirçəldilməsi üçün İrəvanda təhlükəli proseslər başladıldı. Heç şübhəsiz, bu proseslərə göz yuman Nikol Paşinyan da revanşizmə dolaylı dəstək verir, həm də özünün vaxtaşırı ortaya atdığı qeyri-ciddi "sülh təklifləri" ilə. Həmçinin himayədarların dəstək məzmunlu bəyanat, qətnəmə və silah-sursat yardımı da separatçılara əlavə "qol-qanad" verir. Görünən budur ki, Ermənistanı fəlakətə sürüklədiklərinin fərqində deyillər...

□ **E.PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Fevralın 7-nə təyin edilmiş növbədənənar prezident seçkisində prezidentliyə namizədlərin seçki fondlarının gəlir və xərclərinin ikinci ilkin maliyyə hesabatı açıqlanıb.

Prezidentliyə namizəd İlham Əliyevin seçki fondunun gəlirləri 720 200, Zəhid Orucun seçki fondunun gəlirləri 43 000 manatdır. Prezidentliyə namizəd Razi Nurullayevin seçki fondunun gəlirləri 3 000 (fiziki şəxslərin könüllü ianəsi) manatdır. Qüdrət Həsənzadənin seçki fondunun gəlirləri 30 000 manatdır. Fazil Mustafanın seçki fondunun gəlirləri 61 400, Elşad Musayevin seçki fondunun gəlirləri 5000 (fiziki şəxslərin könüllü ianəsi) manatdır. Nəhayət, adı seçki bülletenində birinci olan Fuad Əliyevin seçki fondunun gəlirləri 2 500 (namizədin xüsusi vəsaiti) manatdır. Bu vəsaitin hamısı seçkiqabağı təşviqatla bağlı tədbirlərin, habelə informasiya və məşvərət xidməti dəyərlərinin ödənilməsinə xərclənib.

Qeyd edək ki, Seçki Məcəlləsinin 94.3.2-ci maddəsinə əsasən, ikinci ilkin maliyyə hesabatı səsvermə gününə ən təzi 20 gün qalmış və səsvermə gününə ən gec 10 gün qalmış təqdim edilir. Bu hesabatda orada göstərilmiş tarixə 7 gün qalmışdan əvvəlki dövr üçün məlumatlar daxil edilir. İkinci ilkin maliyyə hesabatının təqdim edilməsi müddəti 2024-cü il yanvarın 18-dən 28-dək olan dövrü əhatə edir.

Seçkilər isə 6 gün qalır. Namizədlərlə bağlı hər bir məlumat ictimaiyyətin maraq dairəsinə düşür. Modern.az saytı xəbər verir ki, namizədliyi özü tərəfindən irəli sürülən və bülletendə adı birinci olsa da seçki fondunun gəlirləri ən az olan namizəd Fuad Əliyev məşhur zavod direktorunun oğlu olmuş.

Bülletendə adı birinci, pul xərclərində sonuncudur

Seçkilərlə bağlı maraqlı detallar açıqlanıb

Belə ki, onun atası Ağası Heydər oğlu Əliyev sovetlər dövründə 20 ilə yaxın müddətdə zavod direktoru işləyib. Ağası Əliyev əvvəlcə "XXII qurultay" adına zavodun - "Azərneftyağ"ın, daha sonra Bakı Şin zavodunun direktoru vəzifələrində çalışıb. Keçmiş zavod direktoru dünyasını dəyişib.

Seçki qanunvericiliyində prezidentliyə namizədlər üçün bir sıra güzəştlər nəzərdə tutulub. Namizədlərin toxunulmazlığı olur və təhlükəsizliyi təmin edilir.

Bundan başqa, namizədlər üçün nəqliyyat xərclərinin ödənilməsi nəzərdə tutulur. Belə ki, şəxs prezidentliyə namizədliyi qeydə alındığı gündən seçkinin nəticələrinin rəsmi dərci gününədək Azərbaycan Respublikası ərazisində gediş-gəliş üçün ictimai nəqliyyatın bütün növlərindən (taksi və sifarişli reyslər istisna olmaqla) dövlət vəsaiti hesabına istifadə etmək hüququna malikdir.

Ölkə ərazisində göstərilən nəqliyyatdakı gediş-gəliş

xərcləri Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən seçkilərin hazırlanması və keçirilməsi üçün ayrılmış vəsait hesabına və təqdim edilmiş gediş-gəliş sənədləri əsasında ödənilir. Bu zaman namizədə dəmir yolu ilə 8 dəfə və təyyarə ilə 4 dəfə gediş-gəliş xərcləri ödənilir.

Prezidentliyə namizəd, Milli Məclisin deputatı Fazil Mustafa bu hüquqlardan zərurət yarandığı halda istifadə edəcəyini söyləyib: "Təyyarədən, qatardan və ictimai

nəqliyyatdan hələ ki ödənişsiz istifadə etməmişəm. Amma sözügedən nəqliyyat vasitələrindən istifadə etmə imkanları nəzərdə tutulub. Zərurət olduqda bu hüququmuzdan istifadə edəcəyik".

F.Mustafa bu yaxınlarda təşviqat üçün Naxçıvanda səfərdə olub. O, səfər zamanı təcili qərarlar aldığı üçün bu hüquqlarından istifadə etmədiyini vurğulayıb: "Biz gedişatda və başqa məsələlərdə təcili qərarlar qəbul etdiyimizə görə formal tərəfləri çox da nəzərə almadan addım atırıq. Məsələn, qəfildən Naxçıvana uçuşla bağlı qərar verdim. Ona görə də Naxçıvana gedəndə təyyarə bileti öz və

Məsələ ilə bağlı bu gün yardımçılara demişəm, indi araşdırma gedir. Mənim Naxçıvanda görüşüm nəzərdə tutulmayıb. Təəssüf ki, ora gedə bilmirəm. Qrafik çox sıx oldu. Naxçıvana getsəydim, təyyarədən pulsuz gediş hüququmdan istifadə edərdim. Qatardan da istifadə etməmişəm. Çünki buna ehtiyac olmayıb".

R.Nurullayev ictimai nəqliyyatdan istifadə etməməsinin səbəbini isə belə izah edib: "İctimai nəqliyyatdan da, təbii ki, istifadə etməmişəm. Çünki hazırda ancaq görüşlərə gedirəm. Görüşlərə vaxtında getməliyəm. Bizdə də ictimai nəqliyyat elə bir vəziyyətdədir ki, onunla hər hansı bir görüşə getmək, gecikmək anlamına gəlir. Ona görə də avtomobilə alternativ yollardan istifadə etməklə görüşünə daha tez çatmaq olur".

Bu arada məlum olub ki, azad edilmiş ərazilərdə ilk dəfə 22 mindən çox seçici səs verəcək.

Seçki ilə bağlı daha bir maraqlı detal isə məhz 7 fevralda 18 yaş tamam olan və buna görə səsvermə hüququ əldə edən vətəndaşların olmasıdır. Fevralın 7-də, məhz prezident seçkisi günü 228 şəxsin 18 yaş tamam olur və onlar məhz seçki günü səsvermə hüququ əldə edəçəklər. Seçkilərdə ilk dəfə səs verən iki zümre seçicilər var. Ümumiyyətlə, seçkilərdə ilk dəfə səs verənlərin sayı 407 mindən yuxarıdır. Digəri isə prezident seçkisində ilk dəfə səs verən şəxslərdir ki, onların da sayı təxminən 590 min ətrafındadır. Prezident seçkisində ilk dəfə səs verən 2018-ci ildən bəri, ancaq ümumilikdə ilk dəfə səs verənlər isə 2020-ci ildən hesablanan gənc seçicilərimizdir.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Seçki komissiyalarına xəbərdarlıq: "Növbəti aylarda yenə seçkilər olacaq..."

Parlament və bələdiyyə seçkiləri eyni tarixdə keçirilə bilər

2024-cü ilin dövlət büdcəsində Mərkəzi Seçki Komissiyasına (MSK) 110 milyon 935 min manat ayrılıb. Bu, 2023-cü ilin dövlət büdcəsindən eyni istiqamətlə ayrılan vəsaitlə müqayisədə 2.3 dəfə çox vəsait deməkdir.

Konstitusiyaya görə, bu ilin dekabrında ölkədə bələdiyyə seçkilərinin də vaxtıdır. Yerli özünüidarəetmə orqanlarına seçkilər növbədənənar olmadığına görə daha əvvəl keçirilmiş (2014, 2019-cu illər) iki seçkidə olduğu kimi, eyni günə - 23 dekabrə təyin olunub.

Lakin seçki mövzusunda ən böyük qeyri-müəyyənlik növbəti parlament seçkilərinin nə vaxt keçiriləcəyidir. Bu barədə hələ ki heç bir rəsmi açıqlama yoxdur. Baxmayaraq ki, qanunvericilik parlament seçkilərinin də məhz bu il - 2024-cü ildə keçirilməsini təyin edir.

Xatırladaq ki, son parlament seçkiləri 2020-ci ilin 9 fevral tarixində keçirilib. 2019-cu ilin sonuncu ayında Milli Məclis özünü buraxmaq qərarına gəlib və nəticədə 9 fevrala növbədənənar seçkilər təyin edilib. Konstitusiyaya görə, parlament 5 illik seçilir.

Bu o deməkdir ki, hazırkı deputatların səlahiyyət müddəti 2025-ci il fevralın 9-da bitəcək.

Bəs növbəti seçkilər nə zaman olacaq, qanunvericilik bu barədə nə deyir?

Konstitusiyanın 98-1-ci maddəsinin II bəndində yazılıb: "II. Növbədənənar seçkilərdə seçilən Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin çağırışının səlahiyyət müddəti beş ildən az ola bilər. Bu halda Azərbaycan Respublikasının Milli

Məclisinə növbəti seçkilər növbədənənar seçkilərdə seçilən Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin çağırışının səlahiyyət müddətinin beşinci ilinin noyabr ayının birinci bazar günü keçirilir".

Konstitusiyanın 84-cü maddəsinin II bəndinə görə, Milli Məclisin hər çağırışının seçkiləri hər beş ildən bir noyabr ayının birinci bazar günü keçirilir. Ölkədə sonuncu parlament seçkiləri 2020-ci ilin 9

fevralında keçirildiyindən, hazırkı çağırış parlamentin fəaliyyətinin beşinci ili 10 fevral 2024-cü ildən etibarən başlayır. Konstitusiyaya əsasən, ölkədə növbəti parlament seçkiləri 2024-cü ilin noyabr ayının ilk bazar günü, yəni 3 noyabr 2024-cü il tarixinə təsadüf edir.

Amma bu tarixlə bağlı mübahisəli fikirlər mövcuddur. Belə əsas gətirilir ki, hazırkı parlamentin səlahiyyət müddəti no-

yabrda 5 illik müddəti tamamlamadığından yeni seçkilər 2025-ci ilin fevralına təyin oluna bilər.

Bakı Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsinin müəlimi Polad Mehdiyev Azpolitika.info-ya şərhində xatırladı ki, konstitusiyanın 84-cü maddəsinə əsasən, Milli Məclisə seçkilər hər 5 ildən bir, noyabr ayının birinci bazar günü keçirilir: "Bu o deməkdir ki, seçki mütləq həmin tarixdə olmalıdır. Bunun əksi yalnız iki halda baş verə bilər: ya referendumla dəyişiklik edilib, o maddə konstitusiyadan çıxarılmalıdır, ya da növbədənənar seçki olmalıdır. Yəni bu qaydada noyabrın birinci bazar günündən başqa bir tarixdə seçki ola bilməz".

P.Mehdiyevin sözlərinə görə, növbədənənar seçkini Azərbaycan Prezidenti elan edə bilər: "Növbədənənar parlament seçkiləri təyin olunduğu tarixdə keçirilir. Həmin tarixdən sonrakı seçkilər isə mütləq 5-ci ilin birinci bazar gününə, yəni noyabr ayının ilk həftəsinə təsadüf edəcək. Bizdə sonuncu parlament seçkiləri 2020-ci ilin fevral ayında baş tutub. 5 il müddəti 2025-ci ilin fevral ayında tamam olur. Amma bu seçkilərin tarixi 2024-cü ilin noyabr ayı olmalıdır. Çünki seçki müddəti 5 ili aşmamalıdır. Konstitusiyada da deyilir ki, "5 ildən bir". Yəni beş il bir ay və ya beş il iki ay ola bilməz. Növbədənənar olanda da

növbəti seçkinin müddəti 5 ilə qədər və ya 5 il ola bilər".

Hüquqşünas konstitusiyanın 98.1-ci maddəsindən iqtibas gətirir: "Həmin maddədə qeyd olunub ki, parlamentin səlahiyyət dövrü 5 il və ya 5 ildən az ola bilər. Bu o deməkdir ki, növbədənənar seçkilər nəticəsində formalaşan tərkib, 5 il tamam olan zaman noyabrın birinci bazar gününə düşmürsə, növbəti seçkinin tarixi 5 ili keçə bilməz. Mütləq seçkini həmin ilin, yəni beşinci ilin noyabrına salmaq lazımdır. Yəni indiki kimi, 4 il yarım müddətində. Əgər 2025-ci ilin noyabrında olsaydı, 5 il yarım olacaqdı. Bu, konstitusiyada nəzərdə tutulmadığına görə seçki bu tarixdə, yəni 4 il yarım müddətində keçiriləcək".

Beləliklə, konstitusiyanın tələbinə görə, 2024-cü ildə daha bir seçki - parlament seçkiləri də keçirilməlidir. Belə olduqda 1 ilə 3 seçki düşür. İstisna etmərik ki, qanuni əsaslar tapmaq mümkün olarsa, parlament və bələdiyyə seçkiləri eyni tarixdə keçirilə bilər. Bu halda bələdiyyə seçkilərinin təxminən ayyarım əvvələ çəkilməsi mümkündür.

"Yeni Müsavat"a daxil olan məlumata görə, prezident seçkisinə görə formalaşdırılan daire və məntəqə seçki komissiyalarına növbəti aylarda referendum və parlament seçkiləri olacağı haqda xəbərdarlıq edilib.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Prezident İlham Əliyev “Ələt azad iqtisadi zonasının inkişafı ilə əlaqədar əlavə tədbirlər haqqında” 2018-ci ilin sentyabrında imzaladığı fərmana dəyişiklik edib. Dəyişikliyə əsasən, iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov Ələt azad iqtisadi zonasının inkişafının təmin edilməsi məqsədilə yaradılmış İşçi Qrupuna rəhbər təyin edilib. İndiyə qədər İşçi Qrupuna Milli Məclis sədrinin keçmiş müavini Valeh Ələsgərov rəhbərlik edirdi. V.Ələsgərov İşçi Qrupunda üzv kimi qalmaqdadır. İşçi Qrupunun tərkibindən “Azəriqaz” İstehsalat Birliyinin baş direktoru, “Azərsu” ASC-nin sədri və iqtisadiyyat nazirinin müavini çıxarılıb, əvəzində Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin vitse-prezidenti, “Azərbaycan Hava Yolları” QSC-nin birinci vitse-prezidenti, Salyan Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı, Dövlət Sərhəd Xidməti rəisinin müavini, Dövlət Gömrük Komitəsi sədrinin müavini, Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin sədri, Ələt azad iqtisadi zonasının səlahiyyətli qurumunun İdarə Heyətinin sədri daxil edilib.

İşçi qrupunun digər üzvləri isə maliyyə nazirinin müavini, ekologiya və təbii sərvətlər nazirinin müavini, rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat nazirinin müavini, Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi sədrinin müavini, İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin rəisi, Qaradağ Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı, Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi İdarə Heyətinin sədri, “Azərenerji” ASC-nin prezidenti, “Azərişiq” ASC-nin sədri, “Azərbaycan Dəmir Yolları” QSC-nin sədri və “Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı” QSC-nin baş direktorudur.

Bununla da Ələt azad iqtisadi zonasının İşçi Qrupunun üzvlərinin sayı 14-dən 18-ə çatdırılıb. Bu dəyişiklik V.Ələsgərovun tezliklə İdarə Heyətinin sədrliyindən uzaqlaşdırılacağı haqda iddialara səbəb olub. 1944-cü ildə anadan olan V.Ələsgərovun artıq 77 yaşı var. Bu isə o deməkdir ki, seçkidən sonra V.Ələsgərov da yola salınır və bu dəyişiklik də onun anonsudur.

Qeyd edək ki, Ələt AİZ-in yaradılmasının təşəbbüskarları hakimiyyət pillələrində yenidən irəliləməyə başlayan bir qrup gənc kadr olub. Onların aktiv iştirakı ilə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin azad iqtisadi zonaların yaradılması sahəsində çox böyük və uğurlu təcrübəsi olan “DP World” şirkəti prosesə cəlb edilib. Qısa müddət ərzində Dubayın yaradıcısı olan şirkət Ələtdəki azad iqtisadi zonaya dair konsepsiyayı, qanunvericilik bazasını hazırlayıb. Həmin vaxtlar açıqlanan məlumatlarda zonanın idarəetməsinin də BƏƏ şirkətində olacağı bildirilirdi. Lakin konsepsiya və qanun qəbul olunduqdan sonra “DP World” prosesdən tam kənarlaşdırıldı.

Valeh Ələsgərov vəzifədən gedir

77 yaşlı sabiq vitse-spikeri Ələt iqtisadi zonasının İdarə Heyətinin sədrliyində kim əvəzləyəcək?

2020-ci ilin mayında imzalanan “Ələt azad iqtisadi zonasının yaradılması və fəaliyyətinin təşkili haqqında” Fərmana əsasən, Ələt azad iqtisadi zonası (azad zona) və azad zonanın səlahiyyətli qurumu yaradılıb. Valeh Ələsgərov Ələt azad iqtisadi zonasının səlahiyyətli qurumunun İdarə Heyətinin sədri təyin edilib.

Azad iqtisadi zona Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının və qlobal nəqliyyat dəhlizlərinin (Orta dəhliz və Şimal-Cənub dəhlizi) üzərində yerləşir.

2018-ci ildə qəbul olunmuş “Ələt azad iqtisadi zonası haqqında” Qanunla ölkə ərazisi vergi-gömrük və mübahisələrin həlli rejiminə görə iki yerə ayrılıb - azad iqtisadi zona və bu zonaya daxil olmayan ərazi - əsas iqtisadiyyat. Azad iqtisadi zonada Azərbaycanın əsas iqtisadiyyatının qanunvericiliyi deyil, azad zona qanunvericiliyi tətbiq edilir. Başqa sözlə, bu ərazidə

Azərbaycanın ənənəvi qanunvericiliyindən yalnız cinayət qanunvericiliyi və cinayət yolu ilə əldə edilmiş pullarla mübarizə haqqında qanunvericilik tətbiq ediləcək.

2023-cü il iyunun 8-də Ələt azad iqtisadi zonasının birinci mərhələsinin açılışı olub. Açılış mərasimində Prezident İlham Əliyev iştirak edib. Ələt azad iqtisadi zonasının səlahiyyətli qurumunun

İqtisadi zonada investitorlar əlavə dəyər vergisi, ödəmə mənbəyində vergi, mənfəət vergisi və hər hansı digər korporativ vergidən azaddır.

Zonada idxal və ixrac zamanı gömrük rüsumları və vergilər tətbiq olunmur. Aylıq əmək haqqı 8 min manata qədər olan işçilər üçün gəlir vergisi tətbiq olunmur. Bundan əlavə, yüksəkixtisaslı əcnəbi işçilər üçün sosial sığorta ödənişləri kö-

və dəyərli məhsullar istehsal etməsidir. Eyni zamanda istehsal məhsullarının 75 faizi xarici bazarlara çıxarılmalıdır. Ən əsas tələbimiz isə təbii ki, məhsulların beynəlxalq standartlara cavab verməsinin təmin olunmasıdır.

Bir çox ekspertlər hesab edirlər ki, Ələt azad iqtisadi zonasının fəaliyyətə başlaması Azərbaycana iqtisadi dividendlər qazandırmaqla yanaşı, ölkənin regionda

Məclisin qəbul etdiyi, yanvar ayında Prezidentin təbiiqinə dair fərman imzaladığı Rəqabət Məcəlləsinin qüvvəyə minməsi ilə inhisarçılığın azaldılması sahəsində müəyyən addımların atılacağı gözlənilir. Eyni zamanda 7 fevral seçkisindən sonra məhkəmə sisteminə də ciddi islahatların başlanacağına dair məlumatlar yayılır. Belə güman edilir ki, seçkilərdən sonra formalaşdırılacaq ye-

mövqələrini daha da gücləndirəcək, Şərq-Qərb və Şimal-Cənub tranzit-nəqliyyat dəhlizlərində Azərbaycanın strateji əhəmiyyətini daha da artıracaq. Bütün bunlar o halda baş verəcək ki, zonada işləmək üçün investitorlara həqiqi və real şərtlər təmin olunsun, ayrı-seçkilik, fərqli yanaşma tətbiq edilməsin. Belə şərtlər olmasa, zonaya real investitorların cəlbə mümkün olmayacaq.

Ötən il səlahiyyətli qurum bir sıra beynəlxalq səviyyədə tanınmış şirkətlərin Ələt azad iqtisadi zonasında müəssisələr qurmaq üçün danışıqlara başladığını açıqlayıb. Hətta məlumat verilib ki, İsrailin “BioPharmax” şirkəti zonada müəssisəsinin tikintisinə başlayıb. Şirkətin Azərbaycan nümayəndəliyi bildirib ki, müəssisədə 50 adda tibbi məhsul istehsalı nəzərdə tutulur.

Hələlik xarici şirkətlərin Ələt AİZ-ə böyük marağı müşahidə olunmur. Qanunvericilik zonaya gələcək xarici investitorlar üçün komfortlu şərtlər nəzərdə tutsa da, marağın yüksək olduğunu söyləmək mümkün deyil. Bunun isə ekspertlər bir neçə mühüm səbəbini qeyd edirlər. Səbəblərdən biri ölkədə ümumi investisiya mühitinin qənaətbəxş hesab edilməməsidir. Burada isə azad məhkəmə sisteminin olmaması, müxtəlif sahələrdə inhisarçılığın yüksək həddə çatması ən əsas amillərdir. Ötən il Milli

ni hökumət kabinetinin diqqətində olan məsələlərdən biri məhz investisiya mühitinin investitorları cəlb edəcək hala gətirməsi olacaq.

Adının çəkilməsini istəməyən ekspertin dediyinə görə, V.Ələsgərov kifayət qədər bacarıqlı mütəxəssisdir: “Mən xatırlayıram, V.Ələsgərov Azərbaycanın ilk neft-qaz müqavilələrinin hazırlanmasında aktiv iştirak edirdi. Həmin pay bölgüsü sazişlərinin ayrıca qanun halında qəbulunda onun mühüm rolu olub. Yeni mahiyyətinə görə eyni tipli qanunla işləyəcək Ələt AİZ-in səlahiyyətli qurumuna onun rəhbər təyin olunması təsadüfi seçim deyil. Mənə görə, AİZ haqqında qanunvericiliyin hazırlanmasında da V.Ələsgərovun iştirakı kifayət qədər əsaslı rol oynayıb. Lakin düşünürəm ki, artıq V.Ələsgərov kifayət qədər yaşlanıb və son dərəcə aktiv iştirakçılıq tələb edən AİZ rəhbərliyi onun üçün öhdəsindən gəlinməyəcək bir işə çevrilib. Azərbaycan hökuməti yeni layihələrdə çevikliyə, müasir texnologiyalara əsaslanan idarəetmə siyasəti yürütməyə çalışır. Kadr seçimlərində bu tələblər nəzərə alınır mümkün qədər. Bu baxımdan, V.Ələsgərovun gənc və aktiv iş imkanlarına malik kadrla əvəz olunması gözlənilir. Mənə elə gəlir ki, Valeh müəllim özü də bu dəyişikliyi gözləyir”.

□ **Dünya SAKİT, “Yeni Müsavat”**

Azərbaycanda mədəkiçiltmə əməliyyatları ilə bağlı həyəcan təbili çalınıb. Tanınmış həkim Aytən İsmayilzadə öz sosial şəbəkə hesabında mədəkiçiltmə əməliyyatlarının biznes obyektinə çevrildiyini, bunun üçün həkimə müraciət edən pasiyentlərin birmənalı şəkildə mədəsinin kəsildiyini söyləyib.

“Son dövrlər Hippokrat andına xəyanət edərək pasiyentlərinə, sadəcə, biznes obyektinə kimi baxan həkimlərin sayı durmadan artır. Gəlir gətirən sahələrdən biri də mədəkiçiltmə əməliyyatlarıdır. Çəkisi ilə kompleks yaşayan xanımlara mədəkiçiltmənin fəsadları izah olunmur, pəhriz və idmana yox, məhz əməliyyata sürüklənir. Azərbaycanda üzde olan xanımların mədəkiçiltmə əməliyyatından sonra ağır xəstəliklərə düşər olub, cavan yaşda həyatdan köçməsi heç kimə sirr deyil. Bir qədər araşdırma aparsaq, hər kəsin bu əməliyyatın fəsadından əziyyət çəkən bir yaxınının olması faktına rast gələrik”, - deyərək həkim bildirib.

Aytən İsmayilzadə mədəkiçiltmə əməliyyatının fəsadlarından danışaraq xanımları bu yoldan çəkinməyə çağırıb: “Pulu veririk ki, mədəmizi kəsdirib özümüzü yarımcan edək. Bu, cahillikdən başqa şey deyil. Elə intihar kimi bir şeydir. Öz kefinizdən sağlamlığa cavabdeh olan orqanımızın bir hissəsini kəsdirib atırıq. Heç bir cəza hüceyrə yarada bilmədiyimiz halda o boyda vacib orqanı atırıq zibilə. Mədə bir orqan olaraq, sadəcə, yemək kisəsi deyil ki, dibi kəsilib tikilsin. Mədənin hissələri bir-birini təkrar etmir və hər tərəfi müəyyən hormon maddələr buraxır. Mədənin cismi, dibi, giriş, çıxışı, ayrılıqları fərqlidir. Bağıracaq təkrarlana bilər, onun kəsilib tikilməsi ilə mədə bir deyil. Əməliyyatın adı isə mədəkiçiltmə yox, mədəkəsilmə olmalıdır. Çünki sadəcə mədə kiçilmir, mədə kəsilərək dəyişir. Və bu dəyişən orqan artıq mədə olmur. Biz mədəmizi ancaq onu və özümüzü qorumaq məqsədilə kəsdirə bilərik. Məsələn, mədə xərçəngi zamanı kəsilə bilər, öz görünüşümüzdə görə deyil”.

Həkim insanların əksər hallarda sosial şəbəkələrdə reklamlara aldanaraq bu addımı atıldığını bildirib: “Heç bir səhiyyə sisteminə bu həkimlərə “dur” deyən yoxdur. Bu həkimlərə ümumiyyətlə, əməliyyat etməyi qadağan etməlidirlər. Mədə kəsilibsə, bir çox minerallar sorula bilmir, zülal yaxşı həzm olunmur, kimdəsə öyümə, qusma olur, insan normal həcmdə qidalana bilmir”.

Bir çox məşhurların mədəkiçiltmə əməliyyatını edən laporoskopik və bariatrik cərrah, Azərbaycan Tibb

Azərbaycanda mədəkiçiltmə əməliyyatı ilə bağlı şok faktlar

Aytən İsmayilzadə: “Bu həkimlərə əməliyyatı qadağan etməlidirlər, Hippokrat andına xəyanət edənlər...”

Universitetinin dosenti Aslan Abdulla deyir ki, bədən-kütlə indeksi dedikdə insanın tək cəziyyəti yox, onun boyu da nəzərə alınır. O deyir ki, əslində Beynəlxalq Piylənmə cərrahiyyəsi və Metabolik xəstəliklər Assosiasiyası bədən-kütlə indeksi 27 olan pasiyentlər üzərində mədəkiçiltmə əməliyyatına icazə verir. Amma A.Abdulla deyir ki, bu, aşırı piylənmə problemi olan ölkələrə tövsiyə edilir: “Mən də bu assosiasiyanın üzvüyəm. Amma nəzərə almaq lazımdır ki, bəzi ölkələrdə əhali arasında piylənmə ciddi problemə çevrilib. Bu, fəsd-fud qidalanma, oturmaq həyat tərzini və sair amillərlə bağlıdır. Azərbaycanda piylənmə ilə bağlı vəziyyət elə ciddi həddə deyil. Artıq çəkildən xilas olmaq üçün idman, sağlam qidalanma kimi tədbirlərdən istifadə etmək olar. Həddindən artıq piylənmə olarsa, artıq mədəkiçiltmə əməliyyatına göstəriş var. Çox təəssüf ki, Azərbaycanda bəzi yeni bu işə başlayan həkimlər kim müraciət edir, o pasiyenti də mədəkiçiltmə əməliyyatı edirlər. Bu, doğru və peşəkar yanaşma deyil. Bunu biznes, gəlir vasitəsinə çevirmək olmaz”.

Mədəkiçiltmədən sonra ölkəmizdə həyatını itirənlər az deyil. Ötən ilin sonunda AzTV-nin 24 yaşlı əməkdaşı Vüqar Rəsulov mədəkiçiltmə əməliyyatından sonra dünyasını dəyişdi. İstedadlı aktrisasımız, ölümü ilə tamaşaçıların üzən Tünzələ Əli-

yevanın da məhz mədəkiçiltmə əməliyyatından sonra xərçəng olduğu iddia edilir. Qeyd edək ki, mədəkiçiltmə əməliyyatı müasir dövrümüzün dəbli olan əməliyyatlarından biridir. Əməliyyatla mədə kiçildikdən sonra insanda aclıq hissi itir. 2-3 ildən sonra isə əvvəlki çəkisini getdikcə geri almağa başlayır, amma sağlamlığında çox ciddi problemlər əmələ gəlir.

Alimlərin araşdırmasına görə, mədəkiçiltmə əməliyyatı edilən insanlarda kəskin qocalma baş verir. Belə ki, daxili orqanların funksiyasına idarəedici hormonlar təkan verir. Hormonların pasivləşməsi ilk növbədə insanların şüuruna təsir edir. İnsan orqanizmində müxtəlif, o cümlədən xoşbəxtlik, aclıq, toxluq, həyat aktivliyi, cinsi fəaliyyəti aktivləşdirən, orqanların hüceyrə toxumalarına təsir edən, şəkərli hüceyrələri tənzimləyən və sairə hormonlar var. Bu hormonların sürət mexanizmi normativə uyğun olmalıdır.

Həkim-dietoloq Ləman Süleymanova “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirib ki, mədəkiçiltmə əməliyyatı edən şəxslərin 80 faizi xərçəng xəstəliyinə tutulur: “Hər kəsde genetik kodlar var. Uşaq doğulanda yaxşı genetik kodları açılır, məsələn, irsi xarakter, zehni qabiliyyət və sairə. Təxminən 35 yaşdan sonra isə pis genetik kodların açılması baş verir. Məsələn, nəsilə hansısa irsi xəstəlik varsa, həmin kodlar açılır. Təbii ki, insanlar özlərini bu xə-

təliklərdən siqortlaya bilər, amma mədəkiçiltmə əməliyyatından sonra bu xəstəliklər erkən açılır. Məsələn, əgər nəsilə onkoloji xəstəlik varsa, bu xəstəlik mütləq ortaya çıxır. Hətta sağlam, genetikasında heç bir xəstəlik, o cümlədən onkoloji xəstəlik olmayan insanlarda belə xərçəngin yaranma təhlükəsi çox yüksəkdir. Araşdırmalar da onu göstərir ki, mədəkiçiltmə əməliyyatı edən şəxslərin 80 faizini bu xəstəlik yaxalayır”.

Plastik-cərrah Elnur Mehrəli də qeyd edir ki, orqanizmdə olan artıq çəki və piylənmənin dərəcəsinə müəyyən edərək, mədəkiçiltmə əməliyyatı taktikası seçilir. Lakin təəssüf ki, bəzən nə xəstələr, nə də həkimlər buna riayət etmir: “Çəki boyu görə tənzimlənir, məsələn, 150 sm boyunda bir pasient üçün 55-60 kq çəki normal sayıla bilər. Bu nöqtəyi nəzərdən də artıqlıq özünü BKİ-də göstərir. BKİ çəki ilə boyun arasında mütənasibliyə görə təyin edilir və bu göstərici normativlərdə göstəricisi 25-30 olarsa, əməliyyat taktikası mədəkiçiltmə olaraq seçilir. Yeni əgər bir pasiyentin boyu 170 sm, çəkisi isə 120 kq olarsa, BKİ hesablanarkən həmin şəxs mədəkiçiltmə əməliyyatına göstəriş olan pasiyent sayılır. Mədəkiçiltmə əməliyyatı bədəndə olan artıq yükün, əlavə çəkinin mədənin həcmi-
ninin kiçildilməsi hesabına, pasiyentin qida qəbulunun azaldılması, eləcə də mədə-

nin açılığa cavabdehlik daşıyan hissəsinin götürülməsi hesabına kökəlmə dayanır. Belə ki, xəstələrdə aclıq hissiyyəti olmur, əksinə, daim toxluq hissi olur, nəticədə kökəlmə gətirir.

“Ankara” klinikasının baş həkimi Zülfüqar Yusifov mövzu ilə bağlı dedi ki, son zamanlar müşahidə olunur ki, mədəkiçiltmə əməliyyatı lazım olmadıqda belə istifadə etməyə cəhd edənlər var: “Bəziləri düşünür ki, pəhrizənsə asan yolla - mədəkiçiltmə

əməliyyatı edib daha yaxşı, daha tez fit bədənə sahib ola bilər. Bu çox təhlükəlidir. Mədəkiçiltmə əməliyyatına alternativ əməliyyatlar var, məsələn, mədəyə silikon balon qoyulur və yaxud mədəyə botoks vurulur, bununla da iştaha azalır. Hesab edirəm ki, bununla da artıq çəki probleminə qənaətləndirilə bilər. Lakin qeyd etdiyim kimi, əgər həyatı göstəriş yoxdursa, mədəkiçiltmə əməliyyatına müraciət etmək tövsiyə olunmur”.

Xalidə GƏRAY, “Yeni Müsavat”

“Tam sağalmadan evə buraxılmaq?”

İki gün əvvəl ağır vəziyyətdə hospitalizə olunan jurnalist Həmid Hərisçinin artıq kritik dövrü geri buraxdığı üçün 2 günə evə yazılacağı bildirilib.

“Medicina” xəbər verir ki, yazıcının həyat yoldaşı, jurnalist İlhamiyyə Rza xəstənin hələ də orta ağır vəziyyətdə olduğunu açıqlayıb.

“2 gün öncə vəziyyəti stabil ağır deyilən adamın 2 günə sağlamlığı şanlı səhiyyəmizin “qələbəsidir”. 64 yaşlı adam qızılca keçirir, vəziyyəti kritikdir deyilir və budur, artıq sağalıb. Gerçəklər bundan ibarətdir ki, qızdırma hələ də qalxıb düşür, qida borusu, ağız boşluğu belə səpdiyindən olmasın əziyyət, ağrı çəkir, oksigen maskasıdır. Ancaq danışanda maskanı çıxarır.

Bu durumda olan xəstəni ən azı 1 həftə müalicə etməli deyillər?

Buradan infeksiyalara səslənirəm: 2 günə Həmid evdə olacaq, bununla müalicəsi bitdimi? Adam yarımcan olub, onun müalicəsi, bərpası üçün nə etməliyəm? Bu günə qədər edilən müalicələrə görə TƏBİB-ə təşəkkür”.

İlk dəfə insan beyninə çip yerləşdirildi

İlon Maskın neyroteknologiya şirkəti “Neuralink” ilk dəfə olaraq insan beyninə çip yerləşdirib. Bu barədə Mask “X” hesabında paylaşım edib.

“İlk şəxs dünən “Neuralink”-in çipi qoyuldu. Proses yaxşı gedir”, - deyərək qeyd olunub. Milyardər əlavə edib ki, “Neuralink”-in ilk məhsulu Telepatiya adlanır.

O, insana düşüncə gücü ilə telefonu və kompüterini idarə etməyə imkan verəcək. “Neuralink” startapı Musk tərəfindən 2016-cı ilin iyulunda yaradılıb və nəticədə insan beyninə implantasiya oluna biləcək çiplər hazırlayır.

Biznesmen hesab edir ki, bu cür neyron interfeyslər insanlara düşüncə gücündən istifadə edərək kompüterini birbaşa idarə etməyi öyrənməyə kömək edəcək.

Xeyli vaxtdır ki, infeksiyon xəstəlik olan qızılcanın uşaqlar, eləcə də böyüklər arasında yayılması müşahidə edilir. Həkimlər deyir ki, 1-8 yaş arası uşaqlar qızılcaya ən həssas qrup hesab olunur.

AZƏRTAC xəbər verir ki, xəstəliyin ilkin əlamətləri barədə danışan həkim-pediatr Rəzilə Mustafayeva deyib: "Uşaqlarda yaranan quru öskürək, gözdə konyunktivit, kataral əlamətlər - qızdırma və s. başladıqda qızılcaya şübhə yarana bilər. Qızılca ağırlaşmaya meyilli xəstəlik olduğundan uşaqlarda çəkiddən geri qalma, qıdadan imtina, su və maye qəbul etməmək, güclü halsızlıq, baş ağrıları kimi əlamətlər varsa, valideynlər dərhal onun stasionar şəraitdə müalicə olunması üçün xəstəxanaya müraciət etməlidirlər".

Qızılcaya yoluxma bütün yaş qruplarında baş verə bilər. Bunun başlıca səbəbi peyvənd olunmamaqdır. Mütəxəssislər deyir ki, evdə xəstəlik ağır keçməklə yanaşı, ciddi fəsadlar da yarada bilər. Xəstəlik zamanı ağırlaşma halı yoxdursa, antibiotiklərdən istifadə tövsiyə olunmur.

Həkim-infeksiyonist İlhamə Şirinova deyib: "Qızılca xəstəliyinin fəsadlarına böyüklərdə daha çox rast gəlinir. Həmin hallara ağır pnevmoniyalar, orta qulağın otiti, meningit, meningosefalit, gözün buynuz qişasının zədələnməsi və s. daxildir".

Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən ölkəmizə peyvənd gətirilib. Hazırda bütün poliklinikalarda

Qızılcaya yoluxmuş şəxslə təmasda olanlar nəzarətə alınır

Xəstəliklə bağlı qapanmalar ola bilər?

11-40 yaşında olan əhali arasında peyvənd aparılır. Peyvənd qızılcaya yoluxmayanlara və vaxtında peyvənd edilməyənlərə vurulur. Ağır nəticələrin baş verməməsi üçün vaxtında peyvənd olunmaq mütləq şərtir. Peyvəndlənmə dövlət hesabına

və ödənişsiz aparılır.

"Bu gün dünya ölkələrində qızılca xəstəliyinin artım tendensiyası müşahidə edilir. Bu, təkə vaksinasıyaya bağlı deyil".

Bu sözləri BAKU.WS-ə açıqlamasında **tibb elmləri doktoru, professor Adil**

Qeybullay bildirib.

Onun sözlərinə görə, xəstəliklərə nəzarət və profilaktika üzrə dünyanın tibb mərkəzləri mövcud durumda bağlı araşdırma aparır: "Qızılca RNT daşıyıcı virus olduğuna görə onun mutasiyaya uğraması və yeni xassə

sərgiləməsi mümkündür. Azərbaycanda da bu yayılma var və mən mövcud durumu epidemik kimi görürəm. Bəzi rayonlarda artıq qızılcanın yayılması ilə əlaqədar ölüm halları var. Hesab edirəm ki, həm kütləvi vaksinasıya aparılmalı, həm də profilaktik və karantin tədbirləri görülməlidir.

Bu məsələdə bizim valideynlərin günahı da az deyil. Çünki onlar vaxtında övladlarını vaksinasıyadan yayındırırlar. Valideynlər şayiələrə inanaraq vaksinasıyadan övladını məhrum etdiyi üçün indi belə bir durumla üzləşmişik. Əslində vaksinasıya edilməyən uşaq həm özü, həm də ətrafı üçün təhlükəlidir. Bu nəzərə alınmalı və peyvəndlənmə prosesi getməlidir".

Qeyd edək ki, TƏBİB qızılcaya yoluxmuş şəxslə təmasda olanların karantinə alınıb-alınmaması məsələsinə aydınlıq gətirib.

Qurumdan bildirilib ki, əlamətləri müşahidə edilməyəndə qızılca xəstəliyinə yoluxmuş şəxslərlə təmasda olmuş şəxslərin karantinə alınması qanunla nəzərdə tutulmayıb. Qeyd olunub ki, qızılca xəstəliyinin hər hansı əlaməti müşahidə edilərsə, həmin şəxs xəstəlik vərəqi açıla bilər: "Əlamət müşahidə ediləndə qəddər isə təmasda olan şəxs qeydiyyatda olduğu poliklinikanın və Səhiyyə Nazirliyi Respublika Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzinin ciddi nəzarətində saxlanılır. Xəstəlik vərəqi isə ailə həkimləri və ya həkim-infeksiyonistlər tərəfindən verilir".

Sosial şəbəkədə qızılcaya yoluxan şəxslə təmasda olanların evdə karantinə saxlanılmadıqlarından məktəb, uşaq bağçalarında və digər ictimai yerlərdə xəstəliyi yaymaları barədə fikirlər səsləndirilir.

□ "Yeni Müsavat"

Köhnə maşınları pulsuz "əridəcəklər"

Vətəndaş köhnə avtomobilini təhvil verdikdə ona pul ödənəcək; utilizasiya avtomobil bazarında bahalaşma da yarada bilər

Köhnə, istifadəyə yararsız avtomobillər getdikcə müasirləşən yollarımızın estetik görünüşünə xələl gətirməklə yanaşı, ekoloji tarazlığın pozulmasına, eləcə də yol-nəqliyyat hadisələrinin artmasına səbəb olur. Son araşdırmalara görə, Azərbaycanda istismar olunan avtomobillərin 80 faizindən çoxunun istehsal tarixi 10 ili ötüb. Hətta bu gün ölkənin avtomobil yollarında ötən əsrin 70-80-ci illərində istehsal olunmuş nəqliyyat vasitələri nə də rast gəlmək mümkündür. Bütövlükdə isə hazırda Azərbaycanda hər 20 avtomobildən biri həddindən artıq köhnəliyindən istismara yararsız hesab olunur.

Xəbər verildiyi kimi, Nəqliyyat vasitələrinin utilizasiyası Fondu yaradılıb. Bu barədə Prezident İlham Əliyev sərəncam imzalayıb. Azərbaycanın Maliyyə Nazirliyi və "Təmiz şəhər" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etməlidir. Sərəncam 2024-cü il fevralın 1-dən qüvvəyə minir.

Qeyd edək ki, bundan əvvəl avtomobillərin utilizasiyası verilməsi proseduru müəyyənən. Bu, Prezident İlham Əliyevin təsdiqlədiyi "İstehsalat və məişət tullantılarının qaydada" Qanuna dəyişikliklə əksini tapıb.

Utilizasiyaya verilmiş nəqliyyat vasitələri ilə bağlı utilizatorlar tərəfindən özündə güzgü mənəviyyəsi və birdəfəlik ödənişin həcmi əks etdirən təsdiqedicisi sənəd verilir. Utilizatorlar tərəfindən nəqliyyat vasitələrinin utilizasiyası qəbul növbəlik qaydasında və ödənişsiz həyata keçirilir. Yeni istehsal olunmuş yerli nəqliyyat vasitələri təsdiqedicisi sənəd təhvil verilməklə satın alındıqda nəqliyyat vasitələrinin satıcıları tərəfindən güzəşt tətbiq edilir. Güzəştin məbləği müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan tərəfindən müəyyən edilir. Qanunun bu müddə-

aları isə 2024-cü il sentyabrın 1-dən qüvvəyə minir. Xaricdən avtomobil idxalı zamanı utilizasiya haqqının alınması ehtimalı isə idxal qiymətinin artımına səbəb olacaq.

Ekspertlərə görə, utilizasiya avtomobil bazarında bahalaşmaya gətirib çıxaracaq. **Nəqliyyat eksperti Elməddin Muradlı "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirib ki, utilizasiya prosesi ilə bağlı qaydalara əsasən, vətəndaş köhnə avtomobilini utilizasiyaya verdikdə ona nağd pul və ya çek verilir:** "Həmin çek əsasında yeni avtomobil almaq üçün

bir dəfə müraciət edilə bilər. Utilizasiya ilə bağlı qərarın mahiyyəti həm də insanların köhnə avtomobillərə marağını azaltmaqdır. Azərbaycanda yol qəzalarının 70 faizinə köhnə avtomobillər səbəb olur. Utilizasiya proqramı çərçivəsində verilən qərar ölkədə avtomobil parkının yenilənməsinə, ekoloji mühitin qorunmasına və baş verən qəzalarda ölüm sayının azaldılmasına təsir edəcək. Bu yanaşma dünyanın bütün ölkələrində tətbiq olunur. Xaricdə eyni model avtomobilin yeni versiyası ilə qəza baş verən zaman xəsarət alan ol-

mur. Azərbaycanda isə 20 il istismar olunan köhnə versiya model avtomobilin sürücüsü kiçik bir qəza törətdikdə ölüm halı baş verir. Bu müqayisədən utilizasiya prosesinin əhəmiyyətini anlamaq olur". **Utilizasiya qiymətlərinə gəlincə, ekspert deyib ki, istismar müddəti 1-10 il olan avtomobillər üçün 10 manat, 11-21 il olanlar üçün 20 manat, 22-30 il olanlar üçün 30 manat, 31 ildən yuxarı olan avtomobillər üçün 40 manat rüsum ödənilməlidir:** "Utilizasiya haqları Utilizasiya Fonduna toplanacaq. Vətəndaş köhnə avtomobilini təhvil verdikdə ona ödəniləcək pul da fondan təmin ediləcək. Yeni vətəndaşın ödədiyi rüsum əsasında onun özünə qayıda bilər. Düşünürəm ki, istehsal il 10 ilədək olan avtomobillərə görə rüsum haqqı ləğv edilməlidir, çünki bunlar yeni avtomobil sayılır. Bu gün bütün dünyada hibrid və elektromobillərə keçid dövrü yaşanır. Yararsız və ya istismar müddətini başa vurmuş avtomobillərin dövrüyədən çıxarılması ekoloji durumun yaxşılaşmasında rol oynamaqla yanaşı, həm də yol-nəqliyyat hadisələrinə səbəb olan halların azalmasına da təsir göstərəcək. Nisbətən ekoloji təmiz hesab olunan hibrid, tam elektrik və buraxılışı 1-3 il aralığında olan yeni, kiçik həcmli daxili yanma mühərriki avtomobillərin ölkəyə gətirilməsini sti-

mullaşdıran addımların atılması ekoloji tarazlığı bərpa edə bilər".

Elməddin Muradlı deyib ki, ictimai nəqliyyat şəbəkəsinin hər kəs üçün əlçatan olması vacib şərtir: "Son illərdə bu istiqamətdə atılan addımlar, xüsusən avtobusların hərəkəti üçün ayrılmış xüsusi zolaq bu keçidin sürətlənməsinə səbəb olub. İstismara yararsız avtomobillərin utilizasiyası, idxal olunan yeni avtomobillərə güzəştlər, ölkə ərazisində ekoloji göstəricilərə nəzarət edən ekoloji postların sayının artırılması, texniki qulluq və təmirin keyfiyyətinə dövlət nəzarətinin artırılması, yeni avtomobillərin daha əlçatan olması üçün müvafiq addımlar nəzərdə tutulur. 2022-ci ilin sonunda yol xəritəsi hazırlanıb. Ölkəyə idxal olunan ekoloji təmiz nəqliyyat vasitələri gömrük və digər rüsumlardan azad edilib. Görünür, növbəti mərhələdə atmosfərə buraxılan zərərli qazların miqdarını azaltmaq üçün yeni qərarlar verəcək. Bu gün Azərbaycana idxal olunan avtomobillərin ekoloji standartı Avro-4-dür. Növbəti illərdə ölkəmizdə artıq Avro-5 standartına keçid olacaq".

Qeyd edək ki, Azərbaycanda 2 milyona yaxın nəqliyyat vasitəsi var. Minik avtomobillərinin sayı 1 milyon 500 mini aşır. Ölkədəki avtomobil parkının 80 faizinin yaşı 10 ildən artıqdır.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

2023

-cü ildə cinayətkarlığın dinamikasında cüzi artım müşahidə olunub. Ən çox rast gəlinən cinayət oğurluqdur. Bunu Baş Prokurorluqda 2023-cü ildə prokurorluq orqanları tərəfindən cinayətkarlığa qarşı mübarizə, istintaq işi, prokuror nəzarəti sahələrində görülmüş işlərin vəziyyəti və qarşıda duran vəzifələrin müzakirəsinə həsr olunmuş geniş kollegiya iclasında baş prokuror Kamran Əliyev deyib. “Ötən il 6 min 951 oğurluq hadisəsi baş verib”, - deyər Kamran Əliyev əlavə edib.

Sabiq polis rəisi, hüquqşünas Mahmud Hacıyev “Yeni Məşavət”ə deyib ki, oğurluq hallarının artmasının bir çox amillərlə bağlıdır: “Ehtiyaca görə oğurluq edənlər var. Məsələn, maddi imkanı yoxdur, mağazaya girib oradan yemək-ichmək oğurlayanlar var. Narkomanlar var, onlar üçün də zamanın heç bir anlamı yoxdur. Onlar, sadəcə, doza almaq üçün dayanmadan hər cür cinayətə əl atmağa hazırdırlar. Azərbaycan bu gün cinayətkarlığa qarşı mübarizədə və əmin-amanlığın yüksək səviyyədə olduğu dövlət imicini qoruyub saxlamaqdadır. Kriminalogen durum fasiləsiz izlənilir. Cinayətlərin açılması yaxşılaşıb. Tərədilmiş əmələ görə cəzanın labüdlüyünün təmini işi də nəzarətdədir. Oğurluq tamah motivi ilə baş vermiş cinayətdir. Cinayətin obyekt, subyekt, subyektiv tərəfi, obyektiv tərəfi və motivi olduqda cinayət tərkibi yaranır. Əsas əlamətlərdən biri motivdir. Tamah məqsədilə baş vermiş cinayətlərdə bir qayda olaraq demək olmaz ki, həbsdə olub deyər, oğurluq onun peşəsidir. Son vaxtlar oğurluq edənlərin böyük əksəriyyətinin əvvəllər məhkumluğu olmayıb. Çoxu da cavan uşaqlardır. Bu əlamətləri təhlil etdikdən sonra müəyyən etmək olur ki, peşəkar oğrular ümumi tərkibin 5-10 faizini təşkil edir. Bəli, son vaxtlar oğurluq halları artıb. Hətta su say-

ğalarını tərkibində qiyməti 3 manat olan metala görə oğurlayanlar var”.

M.Hacıyev qeyd edir ki, dünyada qəbul edilmiş qaydalara görə, ölkədəki sosial-iqtisadi vəziyyət mənfiyə doğru gedirsə, cinayət faktları da artır: “Bu gün aydınlaşdırılmalıdır ki, əvvəllər məhkumluq həyatı yaşayan insanlar 15-20 manat dəyəri olan ərzaq məhsullarını niyə oğurlayırlar? Müəyyən obyektiv səbəbləri var və fakt göz qabağındadır. Əhalinin gəlirləri ilə xərcləri arasında uçurum var. Əhalinin kredit borcları artıb. Bu əlamətlərin hamısı Azərbaycanda varsa, deməli, tamah motivli cinayətlərdə də artım olacaq. Tamah motivli cinayətlərin əksəriyyətini də oğurluqlar təşkil edir. Həmçinin quldurluq, soyğunçuluq, dövlət və bələdiyyə əmlakının oğurluğu da var. Amma şəxsi əmlakın oğurluğu faktları daha çox artır. Dünya miqyasında kriminalistika, münasibət psixologiyası və kriminologiya ilə məşğul olan alimlərin və praktiki işçilərin rəyinə görə, sosial-iqtisadi problemlər artırsa, tamah məqsədilə oğurluq halları da onlara adekvat olaraq çoxalır”.

Mahmud Hacıyev bildirib ki, oğurluq etmiş şəxslərin həbs edilməsi çıxış yolu deyil: “Bütün bunlara qarşı mübarizə aparmaq lazımdır. Çünki oğurluq həm də xalqımızın milli

Oğrular evi bu üsulla yarır-kibrit çöpü, işıqpulu qəbz...

Sabiq polis rəisi ölkədə oğurluq cinayətlərinin artmasının səbəblərini izah edir

mentaliteti üçün xarakterik deyil. Doğrudur, hüquq-mühafizə orqanları ayaqdadır, cinayətlərə qarşı dərhal tədbir görürlər. Amma bu nə effekt verir? İnsanların məhkum olunması, həyat tərzinin pozulması problemin həlli deyil. Çünki həbsdən çıxandan sonra yenidən cinayət törəyib “zona” qayıdır. Bunun müsbət nəticəsi

yoxdur. Ona görə də iqtisadçılar, hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları, aidiyyəti qurumlar problemi kompleks şəkildə öyrənməlidirlər və müvafiq qərarlar qəbul etməlidirlər. Çünki bu tədbirlərin reallaşması hüquq-mühafizə orqanlarının səlahiyyətində olan məsələ deyil. Bu, hökumət səviyyəsində həll edilməlidir”.

Mahmud Hacıyev deyir ki, oğurluq həm də ev sahiblərinin diqqətsizliyindən və əsasən yay aylarında qeydə alınır: “Dünya ölkələrində oğurluq statistikası daha çox siyasi baxımdan qarışıq günlərdə, eləcə də iqtisadi böhran ərafəsində özünü göstərir. Kəsiblik bütün təbəqələri sıxdığı zaman oğrular xüsusən aktiv-

ləşirlər. Həç kimə sirr deyil ki, oğruların ən böyük “silah”ı evlərin qapısına sıxışdırılmış elektrik, qaz borcları qəbzəridir. Onlar bu qəbzələrə əsasən ev sahiblərinin evdə olmadığını müəyyənləşdirirlər. Tutaq ki, həmin qəbz 3 gün ardıcıl qapıya dürtülmüş halda qalırsa, deməli, ev sahibi həmin günlərdə evə gəlməyib. Oğrular sahibinin evdə olmadığından şübhələndikləri evin qapısı ağzına özləri kibrit çöpü və ya başqa bir buna oxşar nişan qoyur. Növbəti gün nişan yerdədirsə, deməli, ev sahibi evdədir. Deyilsə, deməli, evdə kimsə yoxdur. İş başına keçə bilərlər. Ona görə də evdən uzunmüddətli gedəndə güvəndiyiniz qohumlara və qonşulara evə nəzarət etmələrini tapşırırsınız. Bundan başqa, hər ehtimala qarşı tətillə çıxmazdan əvvəl dəyərli əşyaları özünüzlə götürün. Belə sadə qaydalara əməl etsəniz, cinayətlərin obyektli olmaq ehtimalınız da az olar”.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV, “Yeni Məşavət”**

Bulvar İdarəsində yeni rəhbər - qiymətlər ucuzlaşacaq mı?

İqtisadçı ekspert deyir ki, DBİ iaşə obyektlərinin idarəedilməsinə mükəlləfdir, amma...

Prezident İlham Əliyev yanvarın 29-da Xanlar Ağalorovu Dənizkənarı Bulvar İdarəsi İdarə Heyətinin sədri təyin edib. Xanlar Ağalorov bundan öncə Mədəniyyət Nazirliyinin Aparat rəhbəri vəzifəsində çalışıb.

Bulvar İdarəsi 2008-ci il yanvarın 10-da yaradılıb. Bu fərmandan sonra Dənizkənarı Milli Parkın əsaslı şəkildə abadlaşdırılmasına başlanıldı. Görülən abadlıq işləri sayəsində parkın yaşıllıq zolağı xeyli genişləndirildi. Burada yeni ağac və gül növləri əkildi. Onların arasında olan ekzotik bitkilər (palmalar, Argentinadan gətirilmiş baobablar, Meksikadan gətirilmiş kaktuslar və s.)

bulvarın gözəlliyini daha da artırır. Ərazidə yeni attraksionlar və kino nümayişi ilə bağlı məkanlar da var. Burada özünəməxsus istirahət növü olan dəniz gəzintisi də təşkil olunur. Milli Parkın ərazisinin genişləndirilməsi və inkişafı dövlət başçısı İlham Əliyevin daim diqqətindədir. Prezident İlham Əliyevin tapşırığı və rəhbərliyi ilə Avroviziya musiqi yarışması ərafəsində Dənizkənarı Milli

Parkın ərazisinin Bakı İdman Sarayından Dövlət Bayrağı Meydanına qədər uzadılması işləri tamamlandı. Şəhər sakinlərinin istifadəsinə verilən Yeni Bulvarın ərazisi 1,8 kilometr, sahəsi 17,26 hektardır. Bu ərazidə tarixi əhəmiyyətli məkanlar yaradılıb. Dövlət Bayrağı Meydanı, Dövlət Bayrağı Müzeyi və Avroviziya müsabiqəsinin keçirildiyi idman-əyləncə kompleksi olan Bakı Kristal Zalı da bu məkanların sırasına daxil edildi.

2015-ci ildə Birinci Avropa Oyunları ərafəsində bulvarın

iki istiqamətdə genişləndirilməsi işi başa çatdı. Birinci istiqamət Dövlət Bayrağı Meydanından (Daş Salmə Muzeyinin qarşısından) Bibiheybət istiqamətinə genişləndirilən “Bayıl Bulvarı”, digər istiqamət isə Dəniz Ticarəti Limanından “Bulvar” hotelə kimi uzadılan Ağ Şəhər Bulvarıdır. Bakı “Ağ Şəhər” Bulvarının uzunluğu 2,7 kilometr, sahəsi 34,6 hektardır. “Bayıl Bulvarı”nın uzunluğu 9,2 kilometr, sahəsi 123,394 hektardır. Yeni bulvar ərazisində yenidənqurma və abadlıq işləri nəticəsində müxtəlif istirahət və iaşə obyektləri ilə yanaşı müasir mədəniyyət obyektləri də inşa edildi. Bu gün Bakı Bulvarının ərazisi 215.164 hektar olmaqla, uzunluğu 16,7 kilometrə çatdırılıb. Dövlət başçısının sərəncamları ilə 2016-cı ildə Əfqan Şahmarov Dənizkənarı Bulvar İdarəsinin rəisi vəzifəsindən azad edilib, həmin posta İlqar Mustafayev təyin olunub. O zamandan bu vəzifəni İ. Mustafayev icra edirdi.

Bakı Bulvar İdarəsi uzun müddət Mədəniyyət Nazirliyinin tərkibində fəaliyyət göstərən və sonradan bu qurum birbaşa Nazirlər Kabinetinin tabeliyinə verilib. Görəsən, rəhbər dəyişikliyi bulvardakı xüsusi ilə iaşə obyektlərindəki qiymətlərə təsir edəcək mi?

Xatırlatmaq yerinə düşər ki, qiymətlərin bəha olması ilə bağlı media vasitəsilə dəfələrlə narazılıq bildirilsə də, idarədən verilən cavab dəyişməz olaraq qalıb:

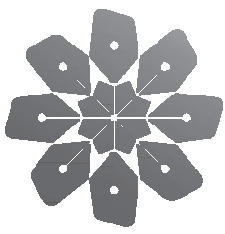
“Qiymət siyasətini Bulvar İdarəsi yox, sahibkarlar özləri müəyyən edir. Bu, bazar iqtisadiyyatı şəraitində hər bir sahibkarın özünün müəyyənləşdirdiyi qiymətdir. Qiymət tələb-təklif əsasında formalaşır. Biz sadəcə tövsiyə veririk, onların işinə qarışa bilmərik”.

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vüqar Bayramov “Yeni Məşavət”ə şərhində qeyd etdi ki ictimai iaşə müəssisələrində qiymətlər tələb-təklif əsasında müəyyənləşir. V. Bayramov qiymətlərin müəyyənləşdirilməsinin xərcə və tələbə uyğun olaraq həyata keçirildiyini diqqətə çatdırdı: “Dənizkənarı Bulvar İdarəsi Milli Parkın ərazisində yerləşdiyi üçün dövlət büdcəsindən vəsait ayrılır. Vurğulamaq yerinə düşər ki, bulvarın bərpası, müasir standartlara uyğun olaraq yenidən qurulması üçün büdcədən vəsait ayrılır. Bu o deməkdir ki, infrastrukturun formalaşdırılmasında büdcədən ayrılmaları xüsusi rol var. Bu baxımdan, qiymətlərin əlçatan olması olduqda vacibdir. Təbii ki, Milli Parkda istirahət etmək istəyən vətəndaşların sayı çoxdur. Lakin bu o anlama gəlməməlidir ki, iaşə obyektləri bu amildən istifadə edərək yüksək qiymət müəyyənləşdirməlidir. Birmənalı şəkildə qiymət-

lər müəyyənləşdirilən zaman vətəndaşlara xidmət fəlsəfəsi, eyni zamanda dövlət büdcəsindən ayrılan vəsait amilləri nəzərə alınmalıdır. Hesab edirik ki, Milli Parkda qiymətlərin optimallaşdırılması və vətəndaşlar üçün əlçatan olması üçün daha sistemli işlərin görülməsinə ehtiyac var. Bu istiqamətdə real addımların atılması məqsəduyğundur”.

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri “Yeni Məşavət”ə açıqlamasında bildirdi ki, Dənizkənarı Bulvar İdarəsi iaşə obyektlərinin idarəedilməsi ilə mükəlləfdir, lakin bir çox hallarda söhbət birbaşa idarəçilikdən gəlir: “İaşə obyektləri başqa şirkətlərə icarə verilir. Bu baxımdan, qiymətlərin müəyyənləşməsinə icarə haqqının ciddi rolu olur. Dövlət orqanlarının qarışa biləcəyi məsələ qiymətləri tənzimləmək yox, icarə qiymətlərini monitorinq etmək ola bilər. Bu, tam şəffaf prosedur olmalıdır. Amma təəssüf ki, bununla bağlı heç bir məlumat yoxdur. İctimaiyyətə açıq məlumatlar verilmir. İaşə obyektləri kimə, hansı qiymətə icarə verilir? Sözügedən obyektləri işlədənlər isə icarə haqqının yüksək olmasından narazıdırlar. Yeni qiymət siyasətinə birbaşa müdaxilə etmək mümkün deyil. İaşə obyektinə özəl şirkət icarəyə verilibsə, qiymətlərin müəyyənləşdirilməsi sərbəstdir. Şirkətin yeganə öhdəliyi qazancından vaxtılı-vaxtında, doğru-dürüst vergi verməkdir”.

□ **Nigar HƏSƏNLİ, “Yeni Məşavət”**

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədlanın İnkişafı
Agentliyi**

İşğaldan azad olunmuş ərazilərə "Böyük Qayıdış"

Böyük Qayıdış və reintegrasiya ilə bağlı qanun layihəsi hazırlanacaq. Bu, Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin 2024-cü il yaz sessiyası üçün İş Planına daxil edilib. Sessiya müddətində işğaldan azad edilmiş ərazilərə Böyük Qayıdış və reintegrasiya ilə bağlı qanun layihəsi ətrafında dinləmələr keçiriləcək.

"Yaxın üç ildə Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarına 100 mindən çox insan qayıdacaq, məcburi köçkünlərin qaytarılması dövlət proqramı çərçivəsində həyata keçirilir". "Report" xəbər verir ki, bunu "TASS"-a müsahibəsində Azərbaycanın Rusiya Federasiyasındakı səfiri Polad Bülbüloğlu deyib. Onun sözlərinə görə, "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdış" Dövlət Proqramı'nın icrası nəticəsində məcburi köçkünlərin öz doğma yurdlarına qayıtması həyata keçirilir.

Belə ki, ümumilikdə qarşıdakı üç il ərzində 100 mindən çox insanın Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarına qayıtması gözlənilir. Səfir bildirib ki, Azərbaycan ərazilərinin işğaldan azad edilməsi təkcə Azərbaycanda deyil, bütün regionda yeni reallıqlar yaradıb.

Polad Bülbüloğlu qeyd edib ki, son üç ildə bu ərazilərdə genişmiqyaslı bərpa işləri aparılıb: "Bu günə qədər ölkə büdcəsindən bu məqsədlər üçün böyük maliyyə vəsaiti ayrılıb. Bu, dövlətin

öz maliyyə resursları hesabına həyata keçirdiyi münafiqədən sonrakı sürətli yenedənqurmanın unikal və misilsiz modelidir".

Cəbrayılın Horovlu kəndində kəhrizlər bərpa olunur. APA-nın bölgəyə ezam olunmuş əməkdaşının xəbərinə görə, bunu ekoloji məsələlər üzrə işçi qrupun Zəngilanda keçirilən iclasında **Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarında Prezidentin Xüsusi Nümayəndəliyinin böyük məsləhətçisi, Ekoloji məsələlər üzrə işçi qrupun üzvü Nərgiz Qaracayeva** deyib. O bildirib ki, 2023-cü ildə Cəbrayıl rayonunun Horovlu kəndində də bərpa tikinti işləri başlayıb:

"İşğaldan öncə Cəbrayıl-da 100-dən çox kəhriz mövcud olub, lakin işğal dövründə kəhrizlər dağıdılıb. Hazırda Horovlu kəndində 5 kəhriz bərpa olunur, 2 kəhriz tam bərpa olunub, 3-nün bərpası üzrə işlər yaxın aylarda tamamlanacaq".

**O bildirib ki, "Böyük Qayıdış" Dövlət Proqramının birinci mərhələdə təxminən 2024-cü ilin sonuna-
dək bu kənddə əhalinin sayı 1395 nəfər təşkil edəcək:**

rüşlər keçirir, uşaqları məktəbə cəlb edir və qeydiyyat prosesində hər birinə yaxından kömək göstərirlər. Füzulidə əhalinin artmasıyla əlaqədar məktəbdə şagirdlərin sayı da gündən-günə çoxalır. Şagirdlərin sayının artdığını nəzərə alaraq şagird sıxlığının qarşısını almaq üçün sinif sayları artırılıb: "Fevralın 1-dən ikinci yarımil başlayır. Bu yarımildə 400-ə yaxın şagirdə 1 məktəbəhazırlıq qrupu olmaqla, 20 sinifdə tədris təşkil ediləcək".

Füzuli öz sakinlərinə qucaq ağır - köç karvanları ard-arda gedir...

Həcər Mahmudova: "Biz də artan tələbi Füzuliyə qayıdan müəllimlərlə ödəyəcəyik"

"Növbəti illər üçün kənd əhalisinin sayı təxminən 3500 nəfər təşkil edəcəyi proqnozlaşdırılır".

Son günlərdə köç karvanının daha çox üz tutduğu məkan Füzulidir. Ötən həftə bütövlükdə bu şəhərə 60 ailənin köçürülməsi təmin edildi və beləliklə, Füzuli şəhərində yaşayan ailələrin sayı 500-ə çatdı.

Bu həftənin ilk günü də Füzuliyə köçlə başladı. Növbəti köç karvanı da yanvarın 29-da Bakı şəhərinin Qaradağ rayonundan yola salınıb. Bu mərhələdə Füzuli şəhərinə daha 27 ailə - 115 nəfər

köçürülüb.

Xatırladaq ki, indiyədək Füzuli şəhərinə 527 ailə, 1969 nəfərin daimi məskunlaşması təmin edilib.

"Böyük Qayıdış" proqramı çərçivəsində Füzuliyə keçmiş məcburi köçkünlərin köçürülməsi ilə məktəbdə şagirdlərin də sayı artıb. 960 yerlik Füzuli şəhəri Mirzə Uluqbəy adına 1 nömrəli tam orta məktəbdə bu tədris ilində 123 şagirddən ibarət 11 sinifdə 15 müəllimlə dərslərə başlanılıb. Məktəbin direktoru **Həcər Mahmudova** bildirib ki, artıq təhsil müəssisəsində şagirdlərin sayı 336 nəfərdir: "Birinci yarımilin

son gününə olan məlumata görə, məktəbimizdə elektron sistemdə qeydiyyatdan keçən 336 şagird təhsil alır. Məktəbəhazırlıq qrupu da nəzərə alınmaqla, 12 sinifdə tədris təşkil edilib. Lakin artıq 400-dək şagirdimiz var. Belə ki, Sy.edu.az portalında şagird yerdəyişməsi yanvarın 10-dan ölkə üzrə dayanıb, amma Füzuliyə həmin tarixdən sonra da köç olub və məktəbimizə şagirdlər gəlib, Onların məktəbə rəsmi qeydiyyatı portal açılan kimi həyata keçiriləcək".

Məktəbin kollektivi Füzuliyə köçən əhali ilə gə-

H.Mahmudovanın sözlərinə görə, tədris prosesi 45 nəfər işçi heyəti ilə qurulub: "35 nəfər pedaqoji heyət, 10 nəfər isə texniki heyətdir. İkinci yarım ildən şagirdlərin sayının artması fənn müəllimlərinə tələbatı artırır. Məktəbimizə yeni müəllimlər də qəbul olunacaq. "Böyük Qayıdış" proqramı çərçivəsində əhalinin rayona köçü davam edir. Odu ki, biz də artan tələbi Füzuliyə qayıdan müəllimlərlə ödəyəcəyik. Onların arasında savadlı, peşəkar müəllimlər çoxdur. Sevinirik ki, məktəbimizin müəllim və şagird kontingenti genişlənir".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Cavanşir ABBASLI

Ölkədə "internat uşaqları"nın sayı ilbəil artır

Əsas səbəblərdən biri ailələrin sosial-iqtisadi durumudur

Internatda yaşayan uşaqların sayı durmadan artır. Statistik məlumatlara görə, internat sakinlərinin sayında öncəki illərdən fərqli olaraq xeyli artım var.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin məlumatına görə, 2021-ci ildə internat tipli ümumtəhsil müəssisələrində təhsil alan uşaqların sayı 9960 nəfər idisə, 2022-ci ildə bu rəqəm 10062 nəfər olub.

Maraqlıdır, internata yerləşdirilən uşaqların sayı niyə ildən-ilə artır?

"Əksər valideynlər övladlarına vaxt ayıra bilmədikləri üçün onları internat tipli məktəblərə göndərir, nəticədə..."

"Vəfa" Sosial İctimai Birliyinin sədri Fətimə Hacıbəyli "Bakı-xəbər"ə açıqlamasında qeyd edib ki, uşaqların internatlarda yaşaması onları natiqnam ailədə böyümək məcburiyyətində qoyur: "Nəticədə

uşaqların həyata baxışlarında, xarakterlərində mənfi cəhətlər özünü büruzə verir. Belə ki, bu uşaqlar adi ailələrdə yaşayanlardan fərqli olaraq daha tez konfliktlərə qoşulur, pis vərdislərə daha tez meyllənir, hətta qəddar olurlar. Çünki onlar yaşadıqları ağırlı-acılı həyatda özlərini müdafiə etməyi bacarmırlar. Adətən belə uşaqlar özlərini tək hiss edir və özlərinə

güvənməyə çalışır, bütün problemlərinin həllinə özləri cəhd göstərirlər. Bu uşaqlar internatda hər hansı təzyiqə məruz qalanda, qapalı və inamsız olurlar".

Həmsöhbətimizin sözlərinə görə, ötən illərlə müqayisədə internata qoyulan uşaqların sayı artıb. Bunun bir neçə səbəbi var: "Internat tipli müəssisələrdə uşaqların sayı-

nın artma səbəblərindən biri ilk növbədə sosial-iqtisadi durumdur. Bəzi qadınlar şiddət, davamlı keçimsizlik olan ailədə uşaq dünyaya gətirir və sonradan problemlər yaşayırlar, nəticədə uşaqlar baxımsız qalır. Həmçinin valideynləri narkotik istifadəçisi olan ailələrdə böyüyən uşaqlar da adətən dövlətin himayəsinə keçir və internat tipli məktəblərə göndərilir.

Onu da deyim ki, əksər valideynlər övladlarına vaxt ayıra bilmədikləri üçün onları internat tipli məktəblərə göndərirlər. Çünki ailədə həm qadın işləyir, həm kişi işləyir, uşaqlarına vaxt ayıra bilmir, ona görə də uşaqların belə məktəblərdə təhsil almaları onlara daha rahat və uyğundur.

Amma burada valideynlərin biganəliyi məsələsi də var ki, bu, çox ciddi problemdir. Əgər internat tipli məktəblərdə uşaqlar valideynlərindən uzaq qalırsalar, valideynlər tədricən bu tipli məktəbə meyl göstərsələr, bu o deməkdir ki, valideynlər uşaqları ilə daha çox ünsiyyətdə olmaqdan qaçırlar. Çünki valideynlər uşaqları ilə bir yerdə nə qədər zaman keçirərsə, bir o qədər onların mənəvi, psixoloji tərbiyəsinə müsbət töhfə verirlər".

Birlik sədri onu da əlavə etdi ki, xarici dövlətlərdə internat məktəblərinin ləğv edildiyi bir dövrdə Azərbay-

canda, əksinə, bu cür müəssisələrin sakinlərinin sayında artım var: "Internata yerləşdirilən uşaqların sayının artması ciddi sosial problemlərin olmasından xəbər verir. Internat uşaqlarının müsbət cəhətləri də var. Hesab edirəm, uşaqların küçədə böyüməsindənə internatda tərbiyə almaları daha yaxşıdır. Pis-yaxşı internatda təhsil, tibbi xidmət, yeməklə təminat, tərbiyə var. Internatlarda əvvəllər atasız-anasız, kimsəsiz uşaqlar yaşayırdısa, indi atalı-analı uşaqlar əksəriyyət təşkil edir. Buna daha çox səbəb kimi isə valideynlərin kasıb olması göstərilir. Bununla belə, internata verilən uşaqlar sırasında davranışı pozulan və valideyni öhdəsindən gələ bilməyənlər də var. Elə valideynlər də var ki, uşağı onlara verməkdənsə, elə internatda saxlamaq daha düzgündür. Yəni araşdırmalardan sonra belli olur ki, həmin ailə uşaq tərbiyə etmək qabiliyyətində deyil. Belə hallarda məhkəmə yolu ilə həmin valideynlər ata-analıq hüququndan məhrum edilir".

□ "Yeni Müsavat"

ÜSAVAT

Son səhifə

N 18 (8391) 31 yanvar 2024

Uzunqulaq südü qızılçaya necə təsir edir?

Özü ucuz olsa da, südü bəhə qiymətə satılır. Hətta mal-qara, qoyun, keçi südü belə ondan daha ucuzdur. Söhbət uzunqulaq südündən gedir.

Oxu.az bildirir ki, ildə bir bala verən heyvan gündə 500-600 qram süd verə bilər. Uzunqulaq südünün 100 qramı 5-10 manata satılır. Sözügedən canlı az süd versə də, onun məhsulu bir çox xəstəliklərin çarəsi hesab olunur. Xüsusən son zamanlar daha çox yayılan qızılçaya yoluxanların uzunqulaq südü qəbul etdikdə bu xəstəliyi rahat keçirdiyi iddia edilir. Elə bu səbəbdən insanlar uzunqulaq südünü əldə etmək üçün müxtəlif rayon, kəndləri gəzirər. Yəvlay rayonunun Qaraoğlan kəndində yaşayanlar onun çox faydalı olduğunu bildiriblər. Kənd sakinisi Şirxan Səfərovun sözlərinə görə, nəvələrini qızılca xəstəliyindən uzunqulaq südü ilə sağaldıb. Həkim Mikayıl Əliyev bildirib ki, uzunqulaq südünün qızılca virusunun müalicəsində istifadəsini məqbul hesab edir:

"Əgər həkimlər uşağın immunitetini qaldırmaq üçün dərmanlardan istifadə edə bilmirlərsə, bu zaman uzunqulaq südündən istifadəni məqbul sayıram". Qeyd edək ki, südü daha çox faydalı olan uzunqulaqların sayı əvvəlki illərə nisbətən xeyli azalıb.

Donald Trampın 220 minlik avtomobili milyon dollara satıldı

ABŞ-ın keçmiş prezidenti Donald Trampa məxsus olmuş nadir "Lamborghini Diablo VT Roadster" avtomobili yanvarın 28-də Arizona ştatının Skotsdeyl şəhərində başa çatan Barrett-Cekson hərracında satılıb. Məlumatla görə, satışın məbləği 1,1 milyon dollar təşkil edib. Hərçənd mütəxəssislər əvvəlcə bu avtomobili 220 min dollar qiymətləndiriblər.

Avtomobil 1997-ci ildə Sportkarın kapotunun al-fərisi ilə istehsal olunub. Onun kuzovunda "Donald Trump 1997 Diablo" yazısı olan xüsusi lövhə var.

mühərriki var. Avtomobil 100 km/saat həddinə 4,1 saniyəyə çatır və maksimal sürəti 325 km/saatdır.

Bal ayında getdikləri yeri görə ərindən boşanırlar

Hindistandan olan qadın bal ayı üçün seçdiyi yerdən narazı qalıb və ərindən boşanmaq qərarına gəlib. Adının açıqlanmasını istəməyən hindistanlı qadın toydan cəmi səkkiz ay sonra boşanmaq üçün ərizə verib. Çünki əri onu ailəsi ilə birlikdə Qoa yerinə hinduların ziyarət mərkəzləri sayılan Ayodhya və Varanasi şəhərlərinə aparıb.

Qadının sözlərinə görə, o, əri ilə proqramçı işləyir və maddi sıxıntı yaşamır. Toydan əvvəl bal ayı ərində xərçə səyahət edəcəkləri barədə razılığa gəliblər. Kişi daha sonra bildirib ki, ailəsinin qayğısına qalmaq lazımdır, ona görə də xərçə səyahət etmək yanlış seçimdir. Sonra gəlin Qoaya və ya ölkənin cənubundakı başqa bir kuzortaya getməyə razı olub. Lakin yola düşməzdən bir gün əvvəl ər qadına bildirib ki, anası ora getmək istədiyi üçün Ayodhyaya bileti bron edib.

Hindistanlı qadın səfər boyu bu vəziyyəti qəbul edib. Ancaq səfərdən qayıdandan yeni cütlük arasında böyük münaqişə yaşanıb. Qadın bal ayı aldatılmasına əlavə olaraq ərini ondan çox valideynlərinin qayğısına qalmaqda ittiham etməyə başlayıb. Kişi onun iddialarını ciddi qəbul etməyib. Bundan sonra qadın boşanmaq üçün məhkəməyə müraciət edib.

Bunları bilirsiniz?

- * İnsan vücudundakı sümüklərin dördə biri ayağındadır.
- * Öskürəyin sürəti 26,8224 m/s-dir.
- * Asqının sürəti 44,704 m/s-dir.
- * Çox yemək karlığa səbəb olur.
- * Körpələr bala öküzlərdən daha güclü olur.
- * İnsan burnu 50 min iyini hiss edə bilər.
- * Kəpənlər ayaqları ilə dad alırlar.
- * Tıbağaların üç il heç bir şey yeyib-icmədən yaşaya bildiklərini bilirsinizmi?
- * Dünyanın ən gənc universitet tələbəsi 11.5 yaşındakı Ganesh Siftampalamdır.
- * Fillərin boyu 7 metr, ağırlığı isə 6-7 tondur.
- * Şəhərlər alma yemək kofe içməkdən daha çox yuxu qacırır.
- * Çəyirtkənin qulağı dizindədir.
- * Böyük bir ayı at qədər sürətlə qaça bilər.
- * Atlar 1 aya qədər ayaq üstə qala bilərlər.
- * Dünyanın ən duzlu dənizi Ağdənizdir.
- * Xəstələnməyən yeganə heyvan köpək balığıdır.
- * İnsanlar duyğulanıqları üçün, heyvanlar isə fiziki ağrı hiss etdikləri üçün ağlayırlar.

"The Simpsons" cizgi serialında maraqlı proqnoz

"The Simpsons" cizgi serialında "Müstəqil Texas Respublikası"nın xatırlanması diqqət çəkib. Bu məqamı 2011-ci ildə "Keçmiş gələcəyin bayramları" adı ilə yayımlanan 23-cü mövsümün doqquzuncu seriyasında görmək olar. Hadisələr gələcəkdə baş verir. Personajlardan biri teleportdan istifadə edir və təyinat nöqtəsi "Müstəqil Texas Respublikası" olur. ABŞ-dən olan sosial şəbəkə istifadəçiləri bunu serialın yaradıcılarının növbəti "proqnozu" kimi qiymətləndiriblər.

Avropada bütün yeni avtomobillərə "qara qutu" quraşdırılacaq

Avropa İttifaqında satılan bütün yeni avtomobillərdən 2024-cü ilin iyul ayından etibarən "qara qutu" tipli hadisələrin qeydə alınması (EDR) cihazı ilə təchiz edilməsi tələb olunacaq. Bu barədə Avropa Komissiyasının sənədlərinə istinadən məlumat yayılıb. EDR avtomobilin markası və modeli, həmçinin avtomobilə quraşdırılmış avadanlıq haqqında məlumatları saxlayacaq. Cihaz müxtəlif məlumatları, o cümlədən sürət, əyləc və təhlükəsizlik sistemləri haqqında məlumatları qeyd edəcək.

EDR-in quraşdırılması tələbi səkkiz yerə qədər oturmaqçı olan M1 sinifli minik avtomobillərinə, həmçinin N1 sinfinə aid kommersiya avtomobillərinə, o cümlədən çəkisi 3,5 tona qədər olan pikap və furqonlara şamil ediləcək. ABŞ Milli Avtomobil Yolları Hərəkəti Təhlükəsizliyi Administrasiyasının (NHTSA) məlumatına görə, ölkədə satılan yeni avtomobillərin 99,5%-i artıq analoji qurğularla təchiz olunub.

Evinizi mənfi enerjiden süpürgə qoruyur

Süpürgə evdəki mənfi enerjini aradan qaldırmaq simvolu kimi tanınır. Hər kəs bu faydalı vasitədən necə istifadə edəcəyini bilmir. Bunun üçün süpürgə yaxşı vəziyyətdə olmalıdır. Mənfi enerji ilə daha yaxşı mübarizə aparmaq üçün süpürgənin evdə öz yeri olmalıdır. Buna görə də əşyanın daimi yerini dəyişməyin. Şəfərinizdə bunun üçün rahat bir yer tapın.

Təmizləmə prosesində seçdiyiniz istiqamət də bu prosesdə mühüm rol oynayır. Belə ki, evi süpürərkən çalışıb bir istiqamətdə hərəkət etmək lazımdır. Bildirilir ki, bu inanc uzun illərdir var və bir çox insan ona inanır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500